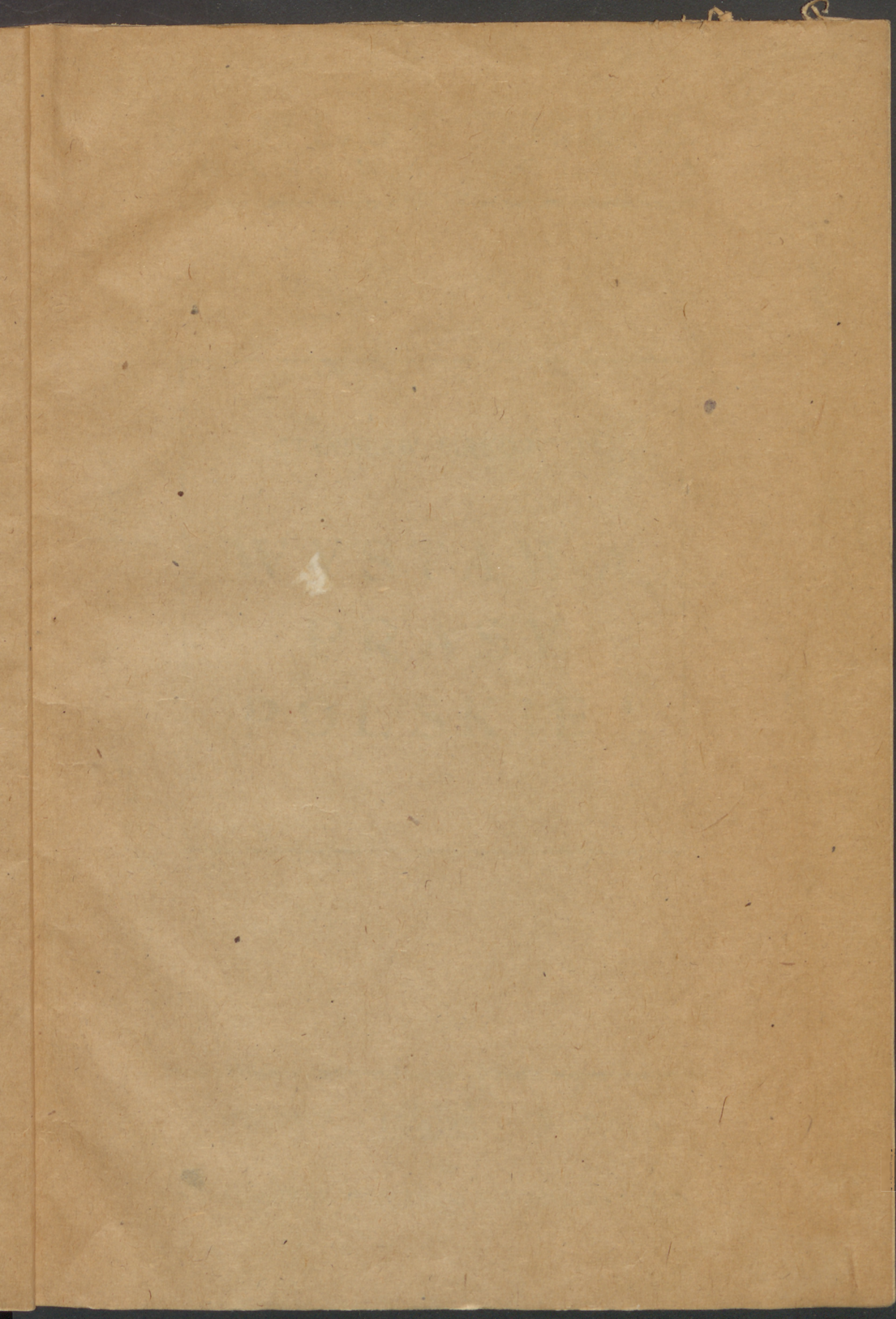

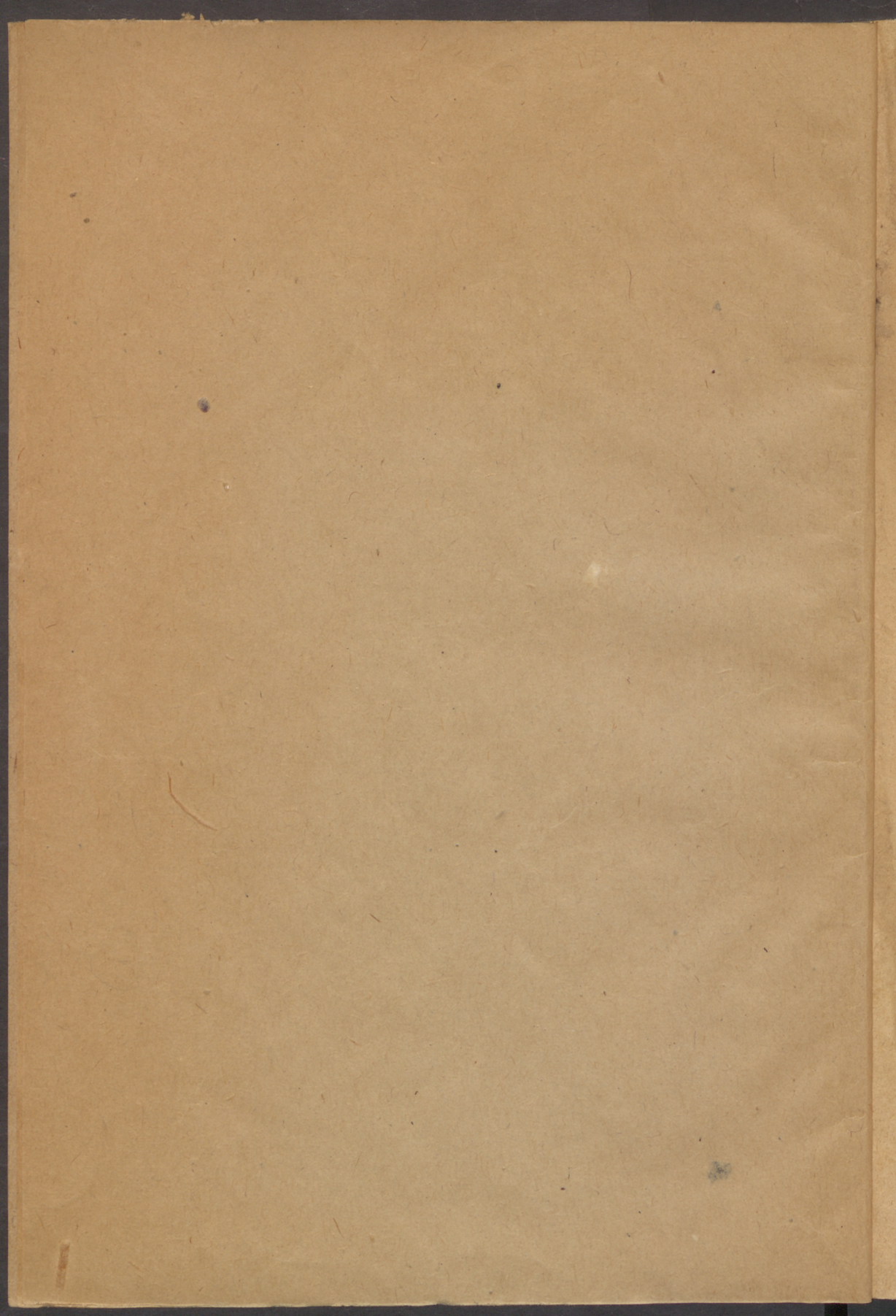
Biblioteka
Główna
UMK Toruń

0.3265/4

Stanisław
Jarkowski
Wystawa
prasy polskiej

03265/4

**BIBLIOTEKA
PRASOWA POLSKA**

ZESZYT

4

STANISŁAW JARKOWSKI

**WYSTAWA
PRASY
POLSKIEJ**

WYDAWCA

**INFORMACJA
PRASOWA POLSKA**

WARSZAWA

1923

SKŁAD, GŁÓWNY W KSIĘGARNI GEBETHNERA I WOLFFA

ODBITKA Z MIESIĘCZNIKA „KSIĄŻKA” Z R. 1922.

03265

CZCIONKAMI L. BOGUSŁAWSKIEGO W WARSZAWIE.

W. 2454/75

STANISŁAW JARKOWSKI

WYSTAWA
PRASY POLSKIEJ

INFORMACJA
IP
PRASOWA POLSKA
WARSZAWA
1923

W dniach od 12 do 20 grudnia 1922 r. gościła w Pradze Czeskiej na pierwszej, międzynarodowej wystawie prasy, urządzonej po wielkiej wojnie światowej, wystawa prasy polskiej. Jak głoszą nieliczne niestety, (gdyż naogół w prasie, która nietylko u nas, ale i u obcych nie lubi, czy też nie chce pisać o sobie, stosunkowo b. mało pisano o tej wystawie) sprawozdania i korespondencje z wystawy, — prasa polska, o której dotychczas zagranicą mówiono, że posiada zaledwie kilkadziesiąt organów, — wystąpieniem swem na rewii międzynarodowej siódmego mocarstwa dowiodła, że posiada piękną tradycję historyczną, sięgającą czasów średniowiecza, oraz, że nawet w warunkach niepomyślnych, hamujących jej rozwój w ciągu pięciu ćwierćwieczy minionych, nie pozostawała daleko w tyle za prasą innych narodów, a nadto, wykazała, iż obecnie, po wyzwoleniu się narodu polskiego z pęt niewoli i odzyskaniu przezeń niepodległości, wzmogła się liczebnie i jakościowo do tego stopnia, iż mierzyć się może z prasą innych, wielkich nawet państw.

„Prasa polska — rzec można śmiało“, — jak pisze „Gazeta Lwowska“ (Nr 281 z d. 24. XII 1922 r.) — „umiała wykorzystać dla siebie i dla państwa wystawę praską i przeciwstawić się prasie innych narodów“. A stało się to nie skutkiem przypadku, lecz dzięki temu, że myślą przewodnią pokazu prasy polskiej była chęć rzeczowego przedstawienia istotnego jej stanu, by dać obraz możliwie wszechstronny, istniejących w dobie bieżącej, rodzajów jej organów w odpowiednich ugrupowaniach, — a nie reklamować niektóre tylko wydawnictwa, lub rozłożyć je na standach według wielkości formatów albo barwności okładek, nie bacząc na treść i t. p., jak to widać było w pokazach prasy innych narodów.

Dlatego też pokaz prasy polskiej „od samego początku wystawy zwracał na siebie uwagę z powodu oryginalności i systematyczności urządzenia“, — zaznacza sprawozdawca „Kurjera Warszawskiego“ w korespondencji z d. 14. XII. 1922 r. (Nr 347 z d. 18 t. m.), podkreślając, że: „o ile w większości działów innych narodów lub państw“ było widać brak systematyczności w układzie eksponatów, przez co zatracano się przejrzystość i trudno było orjentować się w całokształcie prasy danego narodu, oraz o ile strona dekoracyjna standów i łóż była monotonna szablona, — o tyle dział polski odznaczał się systematycznością w rozmieszczeniu i ugrupowaniu eksponatów oraz oryginalnością dekoracji wnętrza łóż i standów oraz w „kojach“ przylegających...”

Przeciwstawiając przejrzystość w zobrazowaniu całokształtu prasy w dziale polskim chaotyczności pod tym względem w działach innych narodów, sprawozdawcy wystawowi zaznaczają, że nawet w działach prasy niektórych narodów, bezwątpienia liczniejszej niż prasa polska, właśnie wskutek chaotyczności w rozkładaniu eksponatów, nie umieszczono nawet 1/2 części tego, co zmieściło się w mniejszym od nich rozmiarami dziale polskim.

„Nie ilustrują obecnego stanu dziennikarstwa we Francji, Anglii, Ameryce i Czechosłowacji „koje“ francuska, angielska, amerykańska i największa ze wszystkich rozmiarami frontowa „koja“ czechosłowacka“ — pisze korespondent „Kurjera Warszawskiego“ p. Władysław Mergel w d. 16. XII. 22 r. (Nr 349 z d. 20 t. m.), zaznaczając, że „przy użyciu tu zastosowanej w dziale polskim metody „nagłówkowej“ t. j. przy wysta-

wianiu tylko części stron tytułowych, a nie całych numerów pism, możnaby było oszczędzić wiele miejsca”.

Nie była zilustrowana też całkowicie prasa rosyjska, zarówno sowiecka, jak i emigracyjna — narodowa, — rozmieszczone osobno na olbrzymich standach pośrodku sali wystawowej. Wielkie rozmiary standu prasy rosyjskiej emigracyjnej (w sąsiedztwie standów Polski) były zapełnione tylko dzięki temu, że jedno i to samo wydawnictwo było rozłożone tam w kilku, a nawet kilkunastu egzemplarzach, a wyolbrzymione umieszczonymi nad standami wielkimi plakatami rozmiary „koi” sowieckich wypełniły się nie tyle ilością wydawnictw, ile „olbrzymiami, czerwonymi” gwiazdami sowieckimi, portretami Lenina i numerami jubileuszowymi oraz odezwaniami agitacyjnymi i broszurami, nic z prasą nie mającymi wspólnego. Litwa, Łotwa, Bułgaria, Południowa Słowiańszczyzna były reprezentowane b. słabo... Belgię reprezentowało zaledwie około 50 czasopism, a Włochy jeszcze mniej... Niemcy sprawiają wrażenie przygnębiające. Żadnej rozmaitości... Ma się wrażenie, że do urządzenia tej (niemieckiej) wystawy odkomenderowano z koszar feldfebla pruskiego. „Zeitungi” i „blatty” umieszczone jak pod sznur... Czasopisma inne niemieckie znalazły się na dwóch niewielkich stolikach w sąsiedztwie „koi” prasy szwajcarskiej, umieszczonej obok „koi” holenderskiej i inn. Gorzej znacznie przedstawiona była prasa turecka, egipska, chińska i japońska...

Natomiast pewną staranność widać było na standach prasy rumuńskiej, hiszpańskiej, brazylijskiej, a zwłaszcza na standzie esperanta, przedzielającym prasę Rosji Sowieckiej od prasy Rosji z emigracji.

Wogóle zaś — jak piszą sprawozdawcy wystawowi, — nie wszystkie części wystawy mają jednakową wartość, nie wszystkie w jednakowy sposób przedstawiają stan prasy danego kraju¹⁾ i z żadnej z nich, oprócz polskiej, nie można na podstawie tego, co w nich pokazano, wyrobić sobie należytego pojęcia, choćby tylko pod względem liczebnym, nie mówiąc już o stanie jakościowym prasy²⁾. Dlatego też korespondent „Kurjera Warszawskiego” zmuszony był „na plan pierwszy postawić Polskę, która — zdaniem jednego z kierowników szkoły, zwiedzających wystawę”, — dała w swym pokazie, przygotowanym planowo, „wzór, jak należy przeprowadzać propagandę zagraniczną”.

PRZY GOTOWANIU DO WYSTAWY PRASY POLSKIEJ

rozpoczęły się w Warszawie w początku listopada, nieomal zaraz po zjawieniu się pierwszych wiadomości o projekcie międzynarodowej wystawy prasy w Pradze Czeskiej, powtórzonych za prasą czeską przez dzienniki polskie.

Nawiasem wspomnieć tutaj należy, że projekt urządzenia wystawy prasy polskiej w r. 1922 w Warszawie powstał już w miesiącu maju t. r. w gronie inicjatorów zwołania w lecie t. r. zjazdu literatów słowiańskich w stolicy Polski. Wówczas to na jednym z posiedzeń przedstawicieli zrzeszeń literacko-dziennikarskich polskich w siedzibie Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie wyłoniła się myśl, by wystawa ta była urządzona w czasie, w którym będzie odbywał się zjazd. Urządzenie tej wystawy było powierzone „Informacji Prasowej Polskiej” w porozumieniu z organizacjami dziennikarskimi i wydawców prasowych z różnych miast Polski oraz z Tow. Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie na czele. Zarówno bowiem Tow. Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie jak i „Informacja Prasowa Polska” wykazały już w tym kierunku pewne poczynania w latach poprzednich: Tow. Literatów i Dziennikarzy urządziło w r. 1916 w Warszawie kilkodniową wystawę prasy polskiej z minionego wówczas 10-lecia (1905 — 1915), a „Informacja Prasowa Pol-

¹⁾ „Kurjer Warszawski” Nr 349 z d. 20.XII. 1922 r.

²⁾ „Gazeta Lwowska” Nr 281 z d. 24.XII. 1922 r.

ska" wystąpiła w r. 1921 na Targach Wschodnich we Lwowie z wystawą ówczesnej prasy polskiej (1920—1921).

Odroczenie terminu projektowanego zjazdu pisarzy słowiańskich do r. 1923 wpłynęło na wstrzymanie przygotowań do projektowanej na ten zjazd wystawy prasy polskiej. Atoli wiadomość o projekcie międzynarodowej wystawy prasy w Pradze Czeskiej, zwróciła uwagę obu instytucyj na konieczność wznowienia przygotowań do wystawy prasowej polskiej, która mogłaby być urządzona narazie, jako dział polski na tej międzynarodowej wystawie, a następnie, po przewiezieniu jej w całości eksponatów z portem do Warszawy, stanowiłaby podstawę do stałej, regularnie uzupełnianej, wystawy piśmiennictwa periodycznego polskiego. Z taką inicjatywą w tym kierunku wystąpiły obie wspomniane wyżej instytucje do grona osób, interesujących się już oddawna sprawą stworzenia wystawy muzealnej prasowej polskiej¹⁾, oraz do sfer miarodajnych społecznych i rządowych, podnosząc konieczność urządzenia w tej sprawie specjalnej narady przedstawicieli organizacji wydawców prasowych, instytucyj dziennikarskich i właściwych urzędów państwowych oraz fachowców. Inicjatywa znalazła żywe poparcie przede wszystkim p. ministra Józefa Targowskiego, szefa Biura Prasy i Propagandy przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych w Warszawie, a następnie paru innych osób.

Nieomal jednocześnie z projektem urządzenia w Biurze Prasy i Propagandy M. S. Z. narady w sprawie wystawy prasowej polskiej w związku z udziałem Polski w międzynarodowej wystawie prasy, powstał projekt, aby Ministerstwo Spraw Zagranicznych za pośrednictwem Poselstwa Polskiego w Pradze Czeskiej zarezerwowało w lokalu, przeznaczonym na tamtejszą wystawę, lożę dla prasy polskiej.

Zaraz po nadejściu do Warszawy wiadomości o zarezerwowaniu przez Poselstwo Polskie w Pradze Czeskiej miejsca na wystawę prasy polskiej w sali „Lucerny”, przeznaczonej na międzynarodową wystawę prasy, ukazał się w „Kurjerze Warszawskim” (Nr 306 z d. 7.XI. 22 r.) dłuższy artykuł autora niniejszego sprawozdania o projekcie wystawy prasowej polskiej, jej zakresie oraz o zadaniu kulturalnem, społecznym i propagandowym, a jednocześnie p. minister Targowski rozesłał do instytucyj dziennikarskich i prasowych zaproszenia na naradę w sprawie udziału Polski w międzynarodowej wystawie prasy.

Na odbytej w d. 10 listopada naradzie w Biurze Prasy i Propagandy M. S. Z. uznano udział Polski w międzynarodowej wystawie prasy za b. pożądany, przedyskutowano przedstawiony w głównych zarysach przez piszącego niniejsze sprawozdanie program wystawy prasy polskiej, jako działu polskiego na tej wystawie, i wybrano komitet organizacyjny wykonawczy wystawy prasowej polskiej, złożony z przedstawicieli Związku Wydawców dzienników i czasopism (prasy codziennej i prasy niecodziennej) Rzpłtej Polskiej, Syndykatu Dziennikarzy, Związku Prasy Prowincjonalnej oraz Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w osobach pp.: Piotra Choynowskiego (Tow. Lit. i Dzienn.), Aleksandra Markowskiego (Syndyk. Dziennik), Marc. Palem. Magnuskiego (Związek Wydawców) i Józefa Siecińskiego (Zw. Prasy Prowincjonalnej — jako członków Komitetu, oraz pp.: Stanisława Jarkowskiego (Wydział dziennikarstwa i publicystyki w Szkole Nauk Politycznych w Warszawie), jako przewodniczącego Komitetu Wykonawczego i kierownika prac organizacyjnych oraz jako delegata-przedstawiciela Komitetu na wystawę międzynarodową prasy do Pragi Czeskiej, Józefa Wasowskiego i Romana Węgnerowicza, jako przedstawicieli Biura Prasy i Propagandy M. S. Z., z p. ministrem Józefem Targowskim na czele, jako prezesem Komitetu Organizacyjnego.

¹⁾ M. in. do dr. Wł. Kłyszewskiego i p. Zygmunta Mocarńskiego, autora artykułu o „Wystawach prasy” w biuletynie „Informacji Prasowej Polskiej”, wydawanym podczas zjazdów: dziennikarskiego i literackiego w r. 1920 oraz inn.

W celu omówienia szczegółów udziału Polski w wystawie Komitet wydelegował kierownika prac organizacyjnych do Pragi Czeskiej.

Po powrocie delegata do Warszawy, odbyło się posiedzenie Komitetu pod przewodnictwem p. min. Targowskiego, z udziałem wszystkich członków oraz przedstawicieli wydziałów prasowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (pp. J. Mańkowskiego i Z. Mocarńskiego). Związku Organizacji Rolniczych (p. St. Prus-Wiśniowski), „Informacji Prasowej Polskiej” (p. K. Daszkiewicza) i kilku innych osób.

Na posiedzeniu tem, po zapoznaniu się z różnemi szczegółami, dotyczącemi międzynarodowej wystawy oraz działu polskiego, postanowiono przystąpić do przygotowania wystawy, któraby dawała całokształt rozwoju prasy polskiej od początku jej istnienia do chwili wybuchu wojny europejskiej, w głównych przynajmniej zarysach, a bardziej szczegółowo — obraz stanu prasy polskiej współczesnej, poczynszy od chwili wybuchu wojny do r. 1912 włącznie.

Pragnąc, aby pokaz ten wypadł jak najwspanialej, Komitet postanowił zwrócić się do wszystkich istniejących w Polsce wydawnictw prasowych oraz do wydawnictw polskich, ukazujących się poza granicami Rzpltej Polskiej na całym świecie, o wzięcie gremjennie udziału w wystawie, a do wszystkich instytucyj i organizacyj prasowych polskich o czynne współdziałanie w pracach Komitetu, zaznaczając w wydanych nazajutrz po posiedzeniu (t. j. z datą 22.XI. 22 r.) wezwaniach, które następnie ukazały się w kilku pismach warszawskich i kilkunastu prowincjonalnych, że w tym celu:

1) Każde z wydawnictw prasowych w Polsce i każde z wydawnictw prasowych polskich zagranicą, zarówno treści ogólnej, jak i specjalnej (urzędowych i nieurzędowych), winno nadesłać pod adresem biur Komitetu „Wystawy Prasowej Polskiej” (Tow. Literatów i Dziennikarzy Polskich lub „Informacja Prasowa Polska” w Warszawie) z dopiskiem „Egzemplarze wystawowe” najpóźniej w ciągu dni 10-ciu od daty wezwania, nie później jednak niż do dnia 10 grudnia r. b. po 2 egzemplarze ostatnich swych numerów lub zeszytów, a nadto po 1 egzemplarzu numerów, lub zeszytów, lub ksiąg jubileuszowych, o ile je wydało w ciągu swego istnienia, jak również krótkie dane informacyjne o sobie, a mianowicie: datę założenia, nazwiska założycieli, redaktorów i wydawców, wielkość nakładu, zakres treści i t. p. (co najwyżej od 5 do 60 wierszy druku), poza tem zaś, aby czasopisma ilustrowane nadesłały swe zeszyty lub prospekty ozdobniejsze nawet dawniejsze, oraz, że „od nadesłania numerów wystawowych przez wszystkie bez wyjątku dzienniki i gazety, oraz czasopisma (tygodniki, dwutygodniki, miesięczniki, kwartalniki i t. d.) zależać będzie świetność liczebna i jakościowa pokazu prasy polskiej współczesnej na forum międzynarodowej wystawy prasy, wreszcie, że nadesłanie ich możliwie najszybcze ułatwi znacznie prace przygotowawcze Komitetu”.

2) Każda z instytucyj prasowych oraz organizacyj zawodowo-społecznych dziennikarskich winna nadesłać sprawozdanie ze swej działalności „z podaniem dokładnem dat ich powstania, adresów i zakresu pracy dla zobrazowania ich działalności w specjalnym dziale na wystawie prasy”.

Niezależnie od opublikowania tych odezw w paru pismach biuro Komitetu, skompletowane z części pracowników „Informacji Prasowej Polskiej”, rozesało odbitki tych odezw wraz z pismami specjalnemi, wyjaśniającemi dokładniej znaczenie kulturalno-społeczne i propagandowe wystawy, do kilkuset redakcyj pism prowincjonalnych, z prośbą o udział w wystawie oraz do redakcyj wydawnictw artystyczno-literackich i ilustracyj o nadesłanie w miarę możliwości większej ilości numerów lub zeszytów okazowych, lub nawet kompletów. Nadto Komitet zwrócił się listownie do szeregu osób i instytucyj, posiadających zbiory czasopism, zwłaszcza dawniejszych, o nadesłanie ciekawszych okazów.

W d. 2 grudnia upłynął termin nadsyłania eksponatów. Mimo kilkakrotnych wezwań o jaknajliczniejsze nadesłanie ich, wiele wydawnictw nie zgłosiło się wcale do Komitetu. Wogóle zaś nadesłało egzemplarze wystawowe zaledwie około 200 wydawnictw. Oczywiście ilość taka, wobec istnienia w tym czasie około 1350 wydawnictw prasowych polskich, nie dawałaby należytego pojęcia o prasie polskiej i urządzenie wystawy z tych tylko wydawnictw, chybiałoby celu.

Na szczęście jednak, dzięki zarządzeniu kierownika prac organizacyjnych, aby biuro Komitetu, nie czekając na wyniki odezw, zajęło się przedewszystkiem rozsegregowaniem, oddanego przez „Informację Prasową Polską” do dyspozycji Komitetu 1) ma-

terjału eksponatowego, jaki pozostał po wystawie prasy, urządzonej przez tę instytucję w 1921 r. na „Targach Wschodnich” we Lwowie, oraz 2) archiwalnych numerów okazowych różnych czasopism doby bieżącej i z lat dawniejszych, a następnie 3) otrzymanej z Wydziału Prasowego Min. Spraw Wewnętrznych znacznej ilości dubletów „numerów obowiązkowych” gazet i czasopism z lat 1920, 21 i 22, jak również 4) ze zbiorów prywatnych autora niniejszego sprawozdania — stało się, iż w terminie wskazanym w odezwach nieomal całkowity, potrzebny na wystawę, materiał prasowy był zebrany oraz prawie zupełnie rozsegregowany i pozostawało tylko dokompletowanie go (p. Janusz Roman), brakującymi jeszcze wydawnictwami za pomocą nadsyłanych już po tym terminie „egzemplarzy wystawowych” lub egzemplarzy dokupowanych i otrzymanych z innych źródeł, a m. in. z biura „Reklamy Polskiej”.

Pozatem pozostawało ostateczne sprawdzenie całego zebranego materiału, numerów i zeszytów wydawnictw, oraz ich ugrupowanie według treści przed wylepieniem ich nagłówek (pism codziennych) lub stron tytułowych, względnie okładkowych (czasopism i ilustracji) na specjalnych kartonach, by w ten sposób całokształt eksponatów utrwalił się i był wygodniejszy do transportu nietylko na jedną wystawę, a nadto, by rozkładanie go na wystawie było jak najbardziej ułatwione...

Wreszcie pozostawało od d. 2 grudnia wykończenie innych prac, związanych z wystawą, a prowadzonych w „Informacji Prasowej Polskiej”, jak: 1) wydanie drukiem przygotowanej „Bibliografii ważniejszych prac, dotyczących prasy polskiej” (p. Kazimierz Daszkiewicz) oraz 2) sporządzenie tablic i zestawień graficznych, opracowanych na podstawie różnych danych statystycznych (p. Jerzy Prądzyński), a ilustrujących rozwój i stan obecny prasy polskiej.

Wszystko to było w ciągu tygodnia zrobione dzięki pracy osób wspomnianych przy pomocy kilku innych pracowników „Informacji Prasowej Polskiej” (pp. I. Dzierżanowska, M. Krzpekowski i J. Betz).

W dniu 9 grudnia całość eksponatów była wyekspedjowana do Pragi Czeskiej, dokąd przybyła nazajutrz, a w d. 12 t. m., dzięki ułatwieniom, poczynionym przez Poselstwo Polskie delegatowi Komitetu z powodu zatrzymania bagażu wystawowego przez praskie władze celne, — po całonocnej pracy przy udziale paru osób, głównie zaś p. Władysława Mergla, wszystko w łoży i przyległych do niej „kojach”, przeznaczonych dla Polski w sali gmachu „Lucerna”, przed samem otwarciem wystawy gotowe było do pokazu publicznego.

CO BYŁO NA WYSTAWIE PRASY POLSKIEJ

wspomnia o tem w ogólnych zarysach opis przygotowań. Atoli niezbędne jest zarejestrowanie inwentarzewo całokształtu tej wystawy, choćby tylko ze względu na to, że budził on duże zainteresowanie, oraz, że urzędowy katalog Międzynarodowej Wystawy, wydany przez jej dyrekcję (biuro ogłoszeń i dzienników p. f. R. Pavlik), nie podał wcale spisu eksponatów polskich, a zamieścił tylko (nawiasem mówiąc pełen błędów) wykaz pism z Polski, jakie, widocznie, firma Pavlik otrzymuje lub otrzymywała na sprzedaż.

Poza tem wykaz taki najlepiej i najbezsronniej nie tylko zobrazuje to, co pokazała obcom z prasy polskiej jej wystawa, ale również da możność społeczeństwu polskiemu zorientowania się w tem, czego wystawa ta nie pokazała, a co pokazać winna była i co na najbliższą Wystawę Międzynarodową Prasy do eksponatów już zebranych dołączyć będzie trzeba; wreszcie da możność szerszemu ogółowi zapoznania się zarówno z ważniejszymi źródłami do badania jej przeszłości jak i ze stanem obecnym tych badań, oraz ze stanem samej prasy w dobie obecnej.

Wystawa Prasy Polskiej składała się z 6 działów, a w każdym z działów były poszczególne grupy, które uwidocznia następujące schematyczne zestawienie.

I. Dział informacyjno-naukowy zawierał:

A) informacje ogólne o Polsce;

B) informacje o prasie polskiej pod postacią

a) tablic orjentacyjnych graficznych i statystycznych oraz

b) książek informacyjnych o prasie w przeszłości i w dobie bieżącej.

- C) informacje o instytucjach prasowych i organizacjach dziennikarskich.
- II. Dział retrospektywny składały:
- A) numery lub zeszyty lub też strony tytułowe, lub wreszcie podobizny i prospekty ciekawych wydawnictw prasowych do r. 1918.
- B) księgi lub numery jubileuszowe różnych gazet i czasopism.
- III. Dział prasy współczesnej składał się:
- A) z kartonów-tablec, z wylepionymi na nich nagłówkami lub stronami tytułowymi gazet i czasopism, odpowiednio do ich treści i miejsc wydawania ugrupowanych.
- B) z kompletów lub numerów okazowych różnych wydawnictw i gazet, czasopism i ilustracji.
- IV. Dział osobliwości prasowych.
- V. Dział reklamy prasowej.
- VI. Czytelniła pism, nadchodzących na wystawę.

Przy wyszczególnieniu eksponatów w poszczególnych działach podajemy w nawiasach (), skąd lub od kogo je Komitet otrzymał. Ze względu na oszczędność miejsca, nazwiska osób lub nazwy instytucji oraz firm wydawniczych i inn., które dostarczyły większej ilości eksponatów, podajemy w skrótach następujących:

A — oznacza autor.

IPP — „Informacja Prasowa Polska”.

J — S. Jarkowski.

K. P. — „Książnica Polska”.

M. S. W. — Mie. Spr. Warsz.

Pos. Pol. — Poselstwo Polskie w Pradze Czeskiej.

R — redakcja.

T. L. D. — Tow. Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie.

W — wydawca lub wydawcy.

DZIAŁ INFORMACYJNO-NAUKOWY.

A. Informacje ogólne o Polsce.

Weinfeld. Annuaire statistique de la Pologne 1922 (K. P.).

B. Informacje o prasie polskiej.

a) Tablice, wykresy i mapy prasowe „Informacji Prasowej Polskiej”.

Tablice:

1) Rozwój prasy polskiej od r. 1661 do r. 1921 (IPP).

2) Prasa współczesna polska. (IPP).

Mapy:

3) Prasa w Polsce (miejsca wydawania organów prasy) (IPP).

4) Prasa polska na kuli ziemskiej (j. w.) (IPP).

b) Książki informacyjne oraz prace ważniejsze o prasie polskiej.

a) Bibliografia:

1) K. Daszkiewicz i S. Jarkowski. Bibliografia ważniejszych prac dotyczących prasy polskiej (Biblioteka Prasowa Polska, zeszyt III) (IPP).

2) Stan. Jarkowski. Literatura dotycząca prasy polskiej. Warszawa 1911 (R).

b) Historia:

1) G. Smólski. Polskie czasopiśmiennictwo najstarszej doby (1661 — 1764) Warszawa—Kraków 1910 (J).

2) Z. Gloger. Czasopisma polskie do r. 1830 (Artykuł z „Encyklopedji Staropolskiej” z ilustr.) (J)

3) S. J. Czarnowski. Literatura periodyczna i jej rozwój. Kraków 1895 (J).

4) K. Bąkowski. Dziennikarstwo krakowskie do r. 1848 (z ilustr. i podobiznami różnych wydawnictw prasowych) „Rocznik Krakowski” 1906 (J).

5) St. Karwowski. Czasopisma wielkopolskie do r. 1859. Poznań 1908 (J).

6) S. Gorski. Dziennikarstwo polskie. Zarys historyczny. Warszawa 1905 „Książki dla wszystkich” M. Arct (W).

7) W. Czejewski. Prasa Warszawska (z ilustracjami i podobiznami wydawnictw) IV tom dzieła „Warszawa ilustrowana”. Warszawa. 1896. (J).

8) J. Kucharzewski. Czasopiśmiennictwo polskie wieku XIX. Warszawa. 1911 (J).

9) H. Naglel. Dziennikarstwo polskie w Ameryce i jego 30-letnie dzieje, Chicago 1894.

10) Jan Zakrzewski. Wydawnictwa awijnjońskie. Warszawa. 1907. (J).

11) S. Jarkowski. Czasopiśmiennictwo polskie w Saksonji. Warszawa 1911. (A).

12) F. Kucharzewski. Czasopiśmiennictwo techniczne polskie do r. 1875. Warszawa 1904.

13) R. Wrzosek. Rozwój czasopiśmiennictwa lekarskiego polskiego. Kraków 1911. (J).

14) A. Karbowski. Polskie czasopisma pedagogiczne. Warszawa 1911. (J).

15) Z dziejów prasy socjalistycznej w Polsce (Książka zbiorowa). Warszawa 1919. (J).

16) K. Waga (Ludwik Abramowicz) 10-letnie wskrzeszonej prasy polskiej na Litwie (1905—1915) wyd-ctwo „Zwierciadło”. Warszawa 1918. (J).

17) M. Mohr. „Warschauer Tafeln zur Gegenwarts-geschichte d. Königr. Polen” 1914—1917. (J).

18) S. Jarkowski. Polskie czasopisma rolnicze i treści „pokrewnej w latach 1914—1919. (A).

19) S. Jarkowski. Prasa warszawska od r. 1914 do r. 1919. (3 części): a) lata 1914 — 15, b) rok 1916, c) lata 1917 — 19.

a i b odbitki z „Kalendarzyka politycznego m. st. Warszawy za lata 1916—1917; c — odbitka z „Biuletynu Bibliograf.”. (A).

20) Teka (100 wycinków) z artykułami ilustrowanymi o prasie z różnych lat. (J).

21) N. Gąsiorowska. Wolność druku i cenzura w Król. Kongresowem. 1815—30. Warszawa 1916. (J)

22) A. Kraushar. Wolność druku i dziennikarstwo warszawskie w l. 1830—31. Warszawa, 1909. (J)

23) T. Gutkowski. Cenzura w wolnym mieście Krakowie w latach 1832—1846. Kraków 1914. (J)

24) S. Gorski. Z dziejów cenzury w Polsce. — 1906. (J)

25) 170 procès de la presse. Kraków 1908. (J)

26) Tajne dokumenty cenzury niemieckiej 1914—18. Warszawa. 1919. (J)

27) Dr. S. Lam. Przepisy prasowe..., obowiązujące w granicach państwa Polskiego. Warszawa. 1921. (J).

c) Statystyki i wykazy.

1) Prasa polska w r. 1920 (Miesięcz Statyst. z r. 1921). (J).

2) Prasa w Rzpltej Polscej w lpcu 1922r. (Mies. Statyst. zesz. 9) tekst w jęz. polskim i francuskim. (W).

3) Prospekt rocznika „Prasa Polska” na r. 1916. (T. L. D.).

4) Prasa polska (wykaz) w r. 1904. (Rocznik nauk.-literacki W. Okręta). (J).

5) Dr. Czarnov (i. Wykaz prasy polskiej na r. 1911. Berlin 1911. (J).

6) Z. Mocarski. Wykaz prasy Rzpltej Polskiej w r. 1919. (J).

7) Spis gazet czasopism Rzpltej Polskiej w r. 1921. (Wyd-ctwo biura ogłoszeń „Par” i T. Pietraszek). (J).

8) Spis gazet i czasopism Rzpltej Polskiej w r. 1922. (Wyd-ctwo biura ogłoszeń T. Pietraszka). (W).

C. Informacje o instytucjach i organizacjach prasowych polskich.

a) Zrzeszenia.

1) Organizacje dziennikarskie i literackie w Polsce (artyk. w Nr.Nr. 1, 2, 3 i 4 „Biuletynu Zjazdów Literatów i Dziennikarzy polskich w Warszawie w r. 1920) (Wyd-ctwo I. P. P.).

2) 20-lecie Tow. Dziennikarzy Polskich we Lwowie z r. 1917. (J).

3) Statut Tow. Dziennikarzy — Lwów, 1910 (J).

4) Statut T. L. i D. P. Warszawa, 1909. (TLD).

5) Tow. Literatów i Dziennikarzy w Warszawie. Sprawozdania 1901—1917. (LTD).

6) Kasa Przewodności i Pomocy dla Literatów i Dziennikarzy w Warszawie (Statut).

7) Statut Syndykatu Dziennikarzy Krakowskich, Kraków 1912. (J).

8) Statut Związku Zawodowego p. n. Syndykat Dziennikarzy warszawskich, 1920. (J)

9) Statut Związku prasy prowincjonalnej. (Łódź). 1920. (J).

10) Ustawy „Koła Redaktorów” w Poznaniu 1914 (J).

11) Statut Kasyna i Koła liter.-artyst. we Lwowie. 1917 (J).

12) Wniosek w sprawie Izby Dziennikarskiej, Warszawa 1920 (druk sejmowy) (J).

13) Związek wydawców czasopism polskich w Warszawie- (Ustawa) 1919. (J).

b) Szkoły.

1) Szkoła dziennikarsko-publicystyczna przy Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie. Sprawozdanie i program wykładów 1922/23, Warszawa. (W).

2) Program wykładów na Wydziale dziennikarstwa i publicystyki w Szkole Nauk Politycznych w Warszawie. (J).

c) Biura i agencje.

1) Agence Télégraphique de l'Est (Agencja Wschodnia) (biuletyny ekonomiczne codzienne). (W).

2) „Informacja prasowa polska”, agencja prasowa i biuro wycinków oraz propagandy. Warszawa. (Karton z programem działalności, głosami prasy o działalności, oraz ze stronami tytułowymi wydanych zeszytów „Biblioteki prasowej polskiej”. (ISS).

3) „Central-European Press-Syndicate”, Gdańsk, (biuletyny prasowe informacyjne polskie i w innych językach). (W).

4) Wydział prasowy Związku Zlemian w Warszawie: sprawozdanie z działalności w r. 1921 (odbitka z „Przeglądu Ziemiańskiego”). (R).

(zob. nadto: Dział reklamy prasowej).

II

DZIAŁ RETROSPEKTYWNY.

(1661 — 1921).

A. Numery lub zeszyty i podobizny (fotografie) lub prospekty ciekawszych wydawnictw prasowych.

- 1) Gazety pisane polskie z XVI i XVII w. (wycinki z „Tygodni Husi” z r. 1906 z podobiznami z art. S. Gorskiego). (J.)
- 2) Pisma ulotne z XVI i XVII w. (Fotografie). (J.)
- 3) Pierwsze regularnie wydawane czasopismo polskie „Merkurjusz Polski” z r. 1661 (fotogr.). (J.)
- 4) „Polnische Bibliothek”, Tannenberg 1718 r. (J.)
- 5) „Kurjer Polski” oraz dodatki: „Uprzywili. Wiadom. z cudzych krajów” (komplet z lat: 1745 — 1748). (J.)
- 6) Warschauer Bibliothek — z r. 1754. (J.)
- 7) „Méditor” Nr LXXXV z r. 1776. (J.)
- 8) „Gazeta Warszawska” Nr 28, z r. 1779. (J.)
- 9) „Pamiętnik historyczno-Polityczny”, Tom II, z r. 1785, (zesz. IV, V I VI). (J.)
- 10) „Polnische Bibliothek” mies., zeszyt 2, z roku 1787. (J.)
- 11) Addyament do „Gazety Warszawskiej” z d. 28.IV. 1792 r. (J.)
- 12) „Gazeta Narodowa w O. s”. Rok II, Nr LIII, z d. 4.VII. 1792 oraz suplement. (J.)
- 13) „Korespondent Krajowy i Zagraniczny” Nr 95, z d. 26.XI. 1793 r. w Warszawie, oraz „Dodatek” do Nr 95. (J.)
- 14) „Pismo peryodyczne Korespondenta” Nr 1 z d. 4.I. 1794. (J.)
- 15) „Gazeta Powstania Polski” Nr 5, z d. 29.IV. 1794 w Warszawie (fotogr. strony tytułowej). (J.)
- 16) „Nowy Pamiętnik Warszawski” (Dziennik historyczny i polityczny, ludzkiej nauk i umiejętności zeszyt listopadowy z 1801 r.). (J.)
- 17) „Pamiętnik Warszawski”. Tom II, 1809 i zeszyt z lutego 1810 r. (J.)
- 18) „Dodatek do Gazety Warszawskiej” z d. 17.VII. 1810 r. (J.)
- 19) „Dziennik gospodarczo-rolniczy” Nr 3, z r. 1812. (J.)
- 20) „Pamiętnik Lwowski”. Tom I (styczeń, luty, marzec, kwiecień) z 1816 r. (J.)
- 21) „Kurjer Litewski” (komplet) od 2.I. do 28.VI. 1816 r. (Nr Nr 1—144). (J.)
- 22) „Dziennik Wileński” Nr Nr 1—14, z r. 1816. (J.)
- 23) „Tygodnik” Nr 46, z d. 3.X. 1818 r. (J.)
- 24) „Dziennik Nadwiślański” Nr 6, z d. 22.II. 1821 r. (J.)
- 25) „Pszczółka Krakowska” Tom I XII z r. 1822. (J.)
- 26) „Kraakus” Nr 151, z d. 29.VII. 1822 r. (J.)
- 27) „Biblioteka Polska”, poświęcona umiejętnościom, historii, literaturze i rzetom krajowym wydawany przez F. S. Dmochowskiego, Lwów 1826. (J.)
- 28) „Rozmaitości” (dod.) do „Gaz. Korr. Warsz. i Zagr.”, 1823 r., Nr Nr 11—17. (J.)
- 29) „Gazeta Polska” Nr 64, z d. 5.III. 1827 r. w Warszawie. (J.)
- 30) „Rozmaitości Warszawskie”, pismo dodatkowe do „Gazety Korrespondenta Warszawskiego”, d. 6.VI. 1827 r. (J.)
- 31) „Kurjer Warszawski” Nr 288, z d. 16.X. 1927. (J.)
- 32) „Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego” Nr 4, z d. 26.I. 1828 r. (J.)
- 33) „Kurjer Polski” Warszawa, Nr 26, z d. 28.III. 1829 r. (J.)
- 34) „Tygodnik Polski”, pismo różnym przedmiotom poświęcone. Nr 1. (J.)
- 35) „Pamiętnik Warszawski umiejętności czystych i stosowanych”, Warszawa, Tom II, zeszyt III, 1829. (J.)
- 36) „Gazeta Warszawska” Nr 314, z d. 22.XI. 1830. (J.)
- 37) „Orzeł Biały”, Warszawa, Tom VIII (ogólny zbiór Tom XI) Warszawa, 1830. (J.)
- 38) „Czasopism naukowy księgozbioru polskiego im. Ossolińskich”. Rok III, 1836, Nr 1. (J.)
- 39) „Rozmaitości do Gazety Codziennej”, Warszawa, d. 28.III. 1834 r., Nr 12. (J.)
- 40) „Kurjer Warszawski” Nr 283, z d. 12.X. 1834. (J.)
- 41) „Le Polonais”, journal des intérêts des l’Europe. Paris, Nr 35 z 1736 r. (J.)
- 42) „Officialnaja Gazeta Carstwa Polskawa”—„Gazeta Rządowa Królestwa Polskiego” (w 2 językach) Nr 1 z d. 21. lül. 1838/2 I. 1739 r. (J.)
- 43) „Dziennik Urzędowy Gubernji Sandomierskiej” Nr 12 „nadzwyczajny” z d. 15/27 XII. 1840 r. (J.)
- 44) „Biblioteka Warszawska”, pismo poświęcone naukom i przemysłowi. Warszawa, Tom I z r. 1841. (J.)
- 45) „Biblioteka Lwowska”: Serja I, zeszyt II—III, Lwów 1856. (J.)
- 46) „Tygodnik Ilustrowany”, prospekt i NrNr 1—12 (zeszyt) z r. 1859. (J.)
- 47) „Kurjer Warszawski” Nr 8 z d. 19.II/3.III. 1861 r. (J.)
- 48) „Postęp”, mies., Wiedeń. 1861 (komplet). (J.)
- 49) Pisma tajne z lat 1861—63, (fotografie stron tytułowych lub nagłówek. Karton za szkłem). (TLD).
- 50) „Dziennik Urzędowy Gubernji Radomskiej” Nr 50 z d. 28.XI/10.XII. 1864 r. (J.)
- 51) „Dziennik Warszawski” Nr 209 z d. 22.IX/4X. 1864 r. (J.)
- 52) „Ostroga”, kartki humorystyczno-satyryczne (wydawane przez Dzikowskiego zamiast zawieszono przez cenzurę rosyjską dwutygodnika „Kolce”) z r. 1871. (J.)
- 53) 12 różnych wydawnictw prasowych z lat 1866—1882, (strony tytułowe lub nagłówki na kartonie), a mianowicie: „Biesiada Literacka”, „Błuszcz”, „Echo muzyczne, teatralne i artystyczne”, „Gazeta Polska”, „Kurjer Warszawski”, „Prawda”, „Przegląd Literacki i artystyczny”, „Przegląd Tygodniowy”, „Sobótka”, „Tygodnik Ilustrowany”, „Wędrowiec” i „Wiadomości Bibliograficzne”. (—)
- 54) „Meteor” „spada z horyzontu co 10 dni”, Wiedeń 1879. (J.)
- 55) „Kraj”, tyg.-polit.- społ. Nr 1 rok I (d. 4 (16) VII. 1882 r. Petersburg, (reprodukcja fotograficzna w zmniejszonym formacie). (TLD).

56) „Kłosa”, czasopismo ilustrowane tygodniowe Nr 1000 z d. 16 (28) VIII. 1884 r. (TLD).

57) „Kurjer Codzienny”, Warszawa, r. 1882.

(ze zbiorów W. Rakowskiego).

58) „Tygodnik Powszechny”, pismo ilustr., wszelkim gałęziom literatury, nauce, sztuce i polityce poświęcone. Warszawa Nr 1, z 1889 r. (J).

59) 15 różnych wydawnictw prasowych z lat 1880—1900, (strony tytułowe lub nagłówki, naleplone na kartonle), a mianowicie: „Tygodnik Ilustrowany”, „Ster”, „Echo muzyczne, teatralne i artystyczne”, „Wisła”, „Ruch społeczny”, „Wiadomości bibliograficzne” (księgarn. K. Grendyszyńskiego w Petersburgu), „Głos”, „Kolce”, „Wędrowiec”, „Biesiada Literacka”, „Mały Świątek”, „Gwiazdka”, „Gazeta Centralnej Drogerji”, „Wodnitwo”, „Cyklista”, „Kolo”.

60) Prospekty 50-ciu różnych wydawnictw prasowych polskich z lat: 1890—1914 (teka). (J).

61) Wystawa prasy polskiej z lat 1905—1915, urządzona przez TLD w Warszawie w r. 1916 (10 fotografii poszczególnych standów) (karton za szkłem). (TLD).

62) Prasa gawledzi (z lat: 1914—15) (teka z kompletem ulotnych wydawnictw) (J).

63) Prasa tajna z lat: 1914—1918 (3 tablice — kartony z przyklejonymi numerami następujących wydawnictw:

a) Ruch, — Na naszej ziemi, — Legionista, — Chłopska sprawa, — Zarzewie, — Niepodległość, — Konfederacja Polska, — W przededniu, — Już blisko, — Głos Wolny, — Podchorąży, — Pochodnia, — Bartosz, — O Sprawę Polską, — Do czynu, — Nowiny, — Kiliński, — Którzy Idziemy, — Lud i Wolność, — Na Zgłiszczach, — Polska, — Czwartak, — Konfederacja, — Wyzwolenie. (J).

b) Do czynu, — Przegląd Polityczny, — Polska, — Nowiny Socjalistyczne, — Machinacje masonów polskich, — Teka, — Litwa, — Biuletyn Polskich Ziem Wschodnich, — Gazeta Robotnicza, — Gromada, — Wieść, — Robotnik (P. P. S. praw.), — Robotnik (P. P. S. lew.), — Łódzianin, — Biuletyn Grupy Komunistycznej, — Łącz-

ność, — Instrukcja, — Czerwony Sztandar, — Przyszłość, — Kalejdoskop, — Komunikat Informacyjny. (J).

c) Głos Robotnika, — Hasło, — Wiadomości Polityczne, — Dla Ojczyzny, — Przegląd Polityczny, — Rząd i Wojsko, — Notatki polityczne, — Wiadomości polityczne, — Baczość, — Bakalarz, — Przegląd Szkolny, — Mies. Młodzieży Polskiej, — Wici, — Sulimczyk, — Przegląd Wojskowy, — Biuletyn, — Z Dnia, — Chwila, — Demokracja Polski, — Strażnica, — Listki lotne, — Z dokumentów chwili, — Biuletyn Wileński, — Zjednoczenie, — Biuletyn Socjalistyczny. (J).

64) „Sztuka” — Kraków, z r. 1914 (antykwariat K. Fiszlera).

65) „Chłmera” — Warszawa (antykwariat K. Fiszlera).

66) „Wieś i Dwór” — „Ilustracja Polska” (Komplet). (J).

67) „Tygodnik Ilustrowany” — Warszawa (J. i W.). (różne n-ra z lat: 1914—18).

68) Prasa warszawska w 1916 r. (fotografie stron tytułowych i nagłówków 100 wydawnictw warszawskich istniejących w r. 1916). (J).

69) Ważniejsze wydarczenia wojny światowej, uwytknione na stronach tytułowych prasy warszawskiej (1914—1918) (zbiór pocztówek) (J)

70) Prasa rolnicza polska 1920 r. (fotogr.) (J)

71) Prasa „Straży Resowej” (1918—21) r. (fotogr.)

72) Polska prasa społeczna (1905—1916) (fot.) (J)

73) Prasa socjalistyczna w Polsce (pocztówka z podobiznami na stronach tytułowych ważniejszych pism socjalistycznych) (J)

74) Prasa młodzieży (3 fotografie z podobiznami kilkunastu wydawnictw z lat: 1920—21) (p. Opęchowski).

75) Prasa polska w Wilnie od października 1920 r. do października 1921 r. (kartyon z podobiznami stron tytułowych pism, wychodzących w czasie podanym wyżej w Wilnie z objaśnieniami bibliograficznymi). (Wydawnictwo Wydziału Prasowego Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich. Rzadki druk odbity tylko w 12 egz.). I. P. P.).

B. Zeszyty i numery oraz albumy i księgi jubileuszowe wydawnictw prasowych polskich.

1) Bluszcz (1865—1915). Nr. jub. Warszawa. 1915. (J).

2) Czas (1848—98). Księga Jubil. Kraków, 1898. (J).

3) Dziennik Chicagoski, wyd. jubil. 1910 r. (J).

4) Dziennik Kujawski. Włocławek (1904—1914). (J).

5) Dziennik Poznański (1859—1909). Księga jubileuszowa. 1909. (J).

6) Gazeta Kaliska. Nr. 6000 z d. 28. VI. 1919 r. (J).

7) Gazeta Lekarska (1866—1916). Nr. 1—2 z r. 1916. (J).

Gazeta Lwowska—zob. Stulecie...

8) Gazeta Poranna—2 grosze (1912—22) Nr. jubil. (Nr. 289R) z d. 23. X. 1922). (J).

9) Gazeta Rolnicza (1861—1911). Zeszyt jubileuszowy, luty 1911 r. (J).

10) Góńiec Czesłochowski. Nr. jubil. (złotym drukiem) z d. 1. III. 1919 r. (J).

11) Gwiazdka Cieszyńska (1848—1918). Nr. jubil. (J).

12) Kurjer Polski, Milwaukee (Amer. Góln.) Numer jubil. ilustr. (1888—1908) z d. 27. VI. 1908 r. (J).

13) Kurjer Polski, Warszawa.

a) Nr. jubil. (1898—1905). Nr. z d. 5. XII. 1915 r. (J).

b) Nr. jubil. (1890—1922). Nr. z d. 29. I. 1922 r. (J).

14) Kurjer Poranny. Księga jubileuszowa (1877—1902). Warszawa, 1903). (W).

15) Kurjer Stanisławowski. Nr. jubil. z d. 9. IV. 1911 r. (J).

16) Kurjer Warszawski:

a) Księga jubileuszowa (1821—1896). Warszawa, 1896. (J).

b) Album pamiątkowe (1821—1911). Warszawa, 1910. (piękna oprawa samodzielna). (W).

c) Stulecie (1821—1921). Numer jubileuszowy z d. 1. I. 1921 r. (Piękna oprawa ze wstęgą i plakatami metalowymi). (W).

17) Naprzód. Numer Jubil. 1920 r. (J).

- 18) Pielgrzym. Nr. jubli. z r. 1922. (R).
 19) Polak w Ameryce. Milwaukee. Nr. jubli. 1911 r. (J).
 20) Przegląd Pedagogiczny (1882 — 1905). Książka jubli. Warszawa, 1907. (W).
 21) Rolnik i Hodowca. Księga jubli. Warszawa, 1908. (J).
 22) Rozwój, Łódź. Nr. jubli. z 1922 r. (J).
 23) Stulecie Gazety Lwowskiej 1811—1911. Księga jubileuszowa 3 tomy. (J).
 24) Tygodnik Ilustrowany (1859—1909). Nr. jubileuszowy. (W).
 25) Wychowanie w domu i w szkole. Zeszyt jubileuszowy. (W).
 26) 250-letnie prasy polskiej (1661—1911) — numery specjalne wydawnictw:
 a) „Świat” z r. 1911.
 b) „Dzień” z d. 1. I. 1911 r.

III.

WSPÓŁCZESNA PRASA POLSKA

(1915 — 1922)

A) Kartony z nalepionymi stronami tytułowymi lub nagłówkami pism*)

a) Prasa w Rzeczypospolitej Polskiej

I. Dzienniki i gazety polskie (według miejscowości)

№№	Warazawa (1922)	1 tablica	13 wydawnictw
2	(1922—21—20)	1	10
3	(1919—15)	1	18
4	Kraków (1918—22)	1	14
5	Lwów	1	18
6	Poznań	1	13
7—15	Różne miasta (t. Kongresówce i b. zab. rosyjskim)	9	137
16—17	— w Małopolsce	2	22
18	— w Wielkopolsce	1	15
19	Litwa (głównie Wilno)	1	17
20	Pomorze (t. Gdańsk)	1	14
21	Śląsk	1	16
razem		21 tablic	307 wydawnictw

II. Dzienniki i gazety nie polskie (ulożone w/g języków)

№№	niemieckie	2 tablice	38 wydawnictw
22 i 32	rosyjskie	1	15
24	ukraińskie i białoruskie oraz litewskie	1	14
25	żydowskie	2	32
26 i 27	redagowane po polsku	1	13
28			
razem		7 tablic	112 wydawnictw

III. Gazety i czasopisma polskie, redagowane w językach obcych.

№ 29 (14 francuskich i 1 angielskie) 1 tablica 15 wydawnictw

IV. Czasopisma polskie.

№№	polityczno-społeczne i kultur.-literackie ogólnej treści	5 tablic	86 wydawnictw
30—34	oświatowo-ludowe kultur.-spol. i polit.	7	119
35—41	społeczno-literackie i artystyczno kultur. ilustrowane	9	89
42—50	wzrostyczne (teatr, muzyka i sztuka, architektura itp.)	2	36
51 i 52	humoryst.-satyr. ilustrowane	7	61
53—55	pośw. grafice, stenografii, reklamie i prasie itp.)	1	18
60	bibliograficzne, bibliofilskie, bibliotekarskie i księgarskie	1	27
61	naukowe (geografia, historia, etnografia, językoznawstwo itp.)	1	20
62	naukowe (filozofia, przyroda, matematyka itp.)	1	17
63	religijne (naukowe i popularne, misyjne i dewocyjne) rz.-kat.	3	66
64—66	— innych wyznań oraz teozoficzne itp.	1	11
67	pedagogiczne i nauczycielskie oraz pośw. sprawom oświaty	1	25
68	kobiectwo (spol.-liter. i kultur.)	2	29
69—70	dla dzieci i młodzieży	1	24
71	młodzieży szkolnej młodziej	1	24
72			

*) Z egzemplarzy, pochodzących częściowo ze zbiorów prywatnych: Stanisława Jarkowskiego, „Informacji Prasowej Polskiej” i „Reklamy Polskiej”, częściowo zaś z nadesłanych przez Wydział Prasowy Min. Spraw Wewnętrznych i przez redakcje.

„ 73—75	„ „ starszej i akademickiej	3 tablic	61 wydawnictw
„ 76 i 77	harcerskie, skautowskie, strzeleckie i sportowe	2 „	39 „
„ 78—80	wojskowe (techniczne, naukowe, społ. i kult.-oświatowe)	3 „	44 „
„ 81	techniczne (zawod. i społ. oraz naukowe), chemiczne i po- świełcone automobilizmowi oraz lotnictwu	1 „	28 „
„ 82	pośw. higienie, spr. sanitarnym i walce z alkoholizmem	1 „	17 „
„ 83	pośw. medycynie i lecznictwu	1 „	19 „
„ 84	„ balneologii, farmaceutyce itp.)	1 „	22 „
„ 85—88	rolnicze i treści pokrewnej	4 „	87 „
„ 89—94	pośw. sprawom handlu i przemysłu oraz finansowości	6 „	107 „
„ 95	„ spółdzielczości	1 „	23 „
„ 96	„ sprawom ekonomicznym i prawnym	1 „	20 „
„ 97—101	urzędowe (org. władz państw. i samorządowych oraz obywat.)	5 „	101 „
„ 102	Drzędnicze (spół.-zawod.)	1 „	15 „
„ 103—107	pracownicze i robotnicze (spół.-zawodowe)	5 „	99 „
„ 108	rzemieślnicze (spół.-zawod.)	1 „	15 „
„ 109	różnej treści	1 „	19 „
„ 110 i 111	futurystyczne*) (J)	2 „	22 „
„ 112 i 113	jednodniówki różnej treści	2 „	21 „
		razem: 84 tablic 1426 wydawnictw	

V. Czasopisma nie polskie

№№ 114	niemieckie (2 lata 1918—22)	1 tablic	22 wydawnictw
„ 115	rosyjskie (2 lata 1919—22)	1 „	8 „
„ 116	żydowskie (2 lata 1918—22)	3 „	60 „
„ 117—118	ukraińskie	2 „	27 „
		razem: 7 tablic 117 wydawnictw	

b. Prasa polska poza granicami Polski

(1861—1914 i 1915—1922)**

I. W Europie i w Azji

№№ 119 i 120	w Rosji i na Ukrainie oraz w Rzji Rosyjskiej	2 tablice	30 wydawnictw**
„ 121	w Niemczech	1 „	10 „
„ 122	w Austrji	1 „	11 „
„ 123	w Szwajcarii •	1 „	8 „
„ 124	we Francji	1 „	17 „
„ 125	w innych krajach	1 „	10 „ (***)

II. W Ameryce i Japonji.

„ 126—129	w Stan. Zjedn. Ameryki Półn.	6 „	52 „ (****)
„ 130	{ w Ameryce Połudn. w Japonji (po polsku i po japońsku)	{ 1 „	{ 7 „
		razem: 12 tablic 138 wydawnictw	

*) Głównie jednodniówki o charakterystycznych tytułach, formatach i treści, wobec czego indeks ich tutaj podajemy ze ściślej zachowaniem „oryginalnej” ich „pisowni”.

a) Jednodniówka futurystów, Błękitne Spodnie, Trz... Pam-Bam, Czyk-Czyk, Zwrotnica, Katarynka, Stawanie na głowie (parodja), Futurobrednie, Gwiazdy w garnku, Nowa Szopka, Veto.

b) Nuż w bżuchu, Fioletowe Płuca, Pijany Parasol, Splewający Kalosz, Zielony Murzyn, Futurysta, Nowa Sztuka, Ta, którą kochają, Lejek w mózgu, Czartak.

***) Zarówno pisma, redagowane w języku polskim, jak i w innych językach przez Polaków wydawane — (niestety, nie zdołano zebrać wielu wydawnictw, unikatów) (przyp. autora).

****) Nadto oprócz wydawnictw, ujawnlonych na kartonach, wystawiono obok kartonów pojedynczo numery następujących wydawnictw:

- 1) Prawda 1917 — Londyn (W).
- 2) Tygodnik Polski, — Charbin (p. S. Prus-Wiśniewski).
- 3) Tygodnik Syberyjski z r. 1919 — Irkuck (?).
- 4) Głos Polski z r. 1919 — Irkuck (I. P. P.).
- 5) Żołnierz Polski we Wschodniej Rosji z r. 1919 — Nowo-Nikołajewsk (I. P. P.).
- 6) Ognisko z z. lat: 1917—18) wydawane w różnych miastach Rosji (J.).
- 7) Palatyniec z r. 1921 — Chicago (J.).

- 8) Głos Ludu, org. Polsk. Rady Narod. na Bukowinie z r. 1922 — Czernlowce (p. Pavlik).
- 9) Gazeta Kresowa z r. 1922 — Frysztađt (P. P.).
- 10) Robotnik Śląski, z r. 1922 — Frysztađt (P. P.).
- 11) Tygodnik, wydanie „Robotnika Śląskiego” — Frysztađt (P. P.).
- 12) Przewodnik Oświatowy, mies. „Macierzy Szkolnej” ks. Cieszyńskiego w Cz.-Słow. z r. 1922 — Cieszyn Czeski (P. P.).
- 13) Poland, org. Izby Polsko-Amer. z r. 1922 (W).

*****) Niestety, nie zdołano zebrać większej liczby wydawnictw z powodu braku w kraju wielu pism polskich z za Oceanu (przyp. autora).

Mimochoodem wspomnieć tutaj można, iż prasa polska zagraniczna była reprezentowana również w działach prasy innych narodów, a więc: np. w dziale litewskim znalazła się gazeta polska p. t. „Dzień Kowleński”, w dziale litewskim tygodnik „Głos Polski” z Rygi, na standzie rumuńskim wspomniany już przez nas „Głos Ludu” z Czerniowic, wśród prasy Rzpitej Czecho-Słowackiej — polskie pisma z Cieszyńskiego, a na standach sowieckich pisma komunistyczne po polsku redagowane, wreszcie na standach wystawy publicystycznej legionowej czecho-słowackiej — polskie czasopismo wojskowe „Jutro”, wydawane na Syberji w r. 1918.

B) Wydawnictwa.

(Numery i zeszyty nadesłane przez redakcje, wydawców lub różne instytucje i osoby)

- Ajencja Wschodnia. Codz. Wiad. Ekon. (biuletyny drukowane) — Warszawa (R).
 Les Amls de la Pologne — Paryż (I. P. P.).
 Architekt — Kraków. (R).
 Bartnik postępowy — Lwów (R).
 Bellona — Warszawa (I. P. P.).
 Biblijografia Pedagogiczna — Warszawa (K. P.).
 Biuletyn Targu Poznańskiego — Poznań (R).
 Bluszcz — Warszawa (R).
 The Continental Post — Łódź (R).
 Czarłak — Warszawa (R).
 Czasopismo Pedagogiczne — Lwów (R).
 Czasopismo Rolnicze — Kult.o.
 Czasopismo Spólek Rolniczych — Lwów (R).
 Czasopismo Spółdzielni Rolniczych — Warszawa (R).
 Czerwony Krzyż — Warszawa (R).
 Dancigskij Rynek — Gdańsk (p. Pavlik).
 Danziger Markt — Gdańsk (I. P. P.).
 Demobil — Warszawa (R).
 Dom Gościenny — Poznań (R).
 Drogerzysta — Poznań (R).
 Drog Polski — Warszawa (R).
 Drużyna — Warszawa (R).
 Drzewo — Lwów (R).
 Dziennik Bydgoski — Bydgoszcz (R).
 Dziennik Cieszyński — Cieszyń (I. P. P.).
 Dziennik Gdański — Gdańsk (R).
 Dziennik Tczewski — Tczew (R).
 Dzwonek Trzeciego Zakonu — Lwów (R).
 Exlibris — Lwów (J.).
 L'Est Europe'en — Warszawa (R).
 Export — Import, (wydanie międzynarodowe), — Warszawa (R).
 Ekonomista — Warszawa (I. P. P.).
 Gazeta Adm. i Pol. Państw. — Warszawa (R).
 Gazeta Cukrownicza — Warszawa (R).
 Gazeta Gdańska — Gdańsk (R).
 Gazeta Kaliska — Kalisz (R).
 Gazeta Kaszubska — Wejherowo (R).
 Gazeta Kujawska — Włocławek (R).
 Gazeta Lwowska — Lwów (R).
 Gazeta Nieświeńska — Nieśwież (R).
 Gazeta Poranna — Lwów.
 Gazeta Poranna — Warszawa (I. P. P.).
 Gazeta Powszechna — Poznań (I. P. P.).
 Gazeta Rolnicza — Warszawa (R).
 Gazeta Świąteczna — Warszawa (R).
 Gazeta Urzędowa Wojew. Śląskiego — Katowice (R).
 Gazeta Warszawska — Warszawa (I. P. P.).
 Gdański Rynek — Gdańsk (I. P. P.).
 Ginekologia Polska — Warszawa (R).
 Głos Ewangelicki — Warszawa (R).
 Głos Harcerza — Płock (R).
 Głos Inteligencji — Warszawa (R).
 Głos Lokatorski — Warszawa (R).
 Głos Ludu — Częstochowa (R).
 Głos Ludu Śląskiego — Cieszyń (I. P. P.).
 Głos Nauczycielski — Warszawa.
 Głos św. Franc. Serafickiego — Koło (R).
 Głos Wolyński — Łuck (R).
 Głos Związku Kapłanów Dyjeceji Krakowskiej — Kraków (R).
 Głosy Katolickie — Kraków (R).
 Goniec Częstochowski — Częstochowa (R).
 Grafika Polska — Warszawa (komplet) (R).
 Gwiazdka Cieszyńska — Cieszyń (I. P. P.).
 Hodowla Drobli — Lwów (R).
 Ilustracja — Warszawa (R).
 Ilustracja Polska — Warszawa (I. P. P.).
 Ilustracja Światowa — Warszawa (komplet) (R).
 Ilustracja Warszawska (komplet) (R).
 Import i Eksport — Poznań (R).
 Iskra — Sosnowiec (R).
 Jeździec i Hodowca — Warszawa (R).
 Journal de Pologne — Warszawa (I. P. P.).
 Kolejarz Spółdzielca — Warszawa (R).
 Komunikat Spółdzielczy — Lublin (R).
 Krokwie — Warszawa (antykwariat Willdera).
 Kronika Dentystyczna — Warszawa (R).
 Kronika Kościelna — Kraków (R).
 Królowa Apostolów — Wadowice (R).
 Książka — Warszawa (komplet) (I. P. P.).
 Księgarz — Warszawa (R).
 Kult — Warszawa (I. P. P.).
 Kupiec — Poznań (R).
 Kupiec Europejski — Warszawa (W).
 Kurjer Asekuracyjny — Warszawa (R).
 Kurjer Częstochowski — Częstochowa (R).
 Kurjer Płocki — Płock (R).
 Kurjer Polski — Warszawa (R).
 Kurjer Poranny — Warszawa (R).
 Kurjer Reklamowy — Toruń (R).
 Kurjer Stanisławowski — Stanisławów (R).
 Kurjer Warszawski — Warszawa (R).
 Kurjer Zagłębia — Sosnowiec (R).
 Lekarz Wojskowy — Warszawa (R).
 Łódzki Rynek — Łódź (komplet) (R).
 Łowiczanie — Łowicz (R).
 Mazur — Płock (R).
 Mechanik — Warszawa (R).
 Miesięcznik Pracy — Warszawa (R).
 Miesięcznik Statystyczny Warszawa (R).
 Misje Katolickie — Kraków (R).
 Młoda Prasa — Warszawa (R).

- Młody Robotnik — Warszawa (komplet) (R).
 Młynarz Polski — Warszawa (R).
 Moje Piśmko — Warszawa (R).
 Monitor Polski — Warszawa (R).
 Muzeum — Lwów (K. P.).
 Mucha — Warszawa (R).
 Myśl Narodowa — Warszawa (I. P. P.).
 Myśl Niepodległa — Warszawa (I. P. P.).
 Nauczyciel Polski — Lwów (R).
 Nowe Drogi — Łódź (R).
 Obuwie i Skóry — Warszawa (R).
 Odbudowa Kraju → Kraków (komplet) (I. P. P.).
 Odrodzenie — Radom (R).
 Ognisko — Paryż (R).
 Ogrodnik — Warszawa (R).
 Osten — Gdańsk (R).
 Pamiętnik Literacki — Lwów (J).
 Pani — Warszawa (R).
 Papier i Galanterja — Poznań (R).
 Piekarz i Cukiernik — Poznań (R).
 Pielgrzym — Pelplin (R).
 The Polish Economic Bulletin — Londyn — Warszawa (I. P. P.).
 Polityka — Warszawa (R).
 Polska Gazeta Lekarska (I. P. P.).
 La Pologne — Paryż (I. P. P.).
 Polonia — Paryż (I. P. P.).
 Polska Maclerz Szkolna — Warszawa (R).
 Polska Zbrojna — Warszawa (R).
 Południe — Wilno (R).
 Ponowa — Warszawa (R).
 Poradnik Spółdzielni Kredytowych (R).
 Posłaniec Serca Jezusowego — Kraków (P).
 Praca i Opleka Społeczna — Warszawa (R).
 Pracownik Bankowy — Warszawa (komplet) (R).
 Przegląd Dyplomatyczny — Warszawa (R).
 Przegląd Filozoficzny — Warszawa (R).
 Przegląd Geograficzny — Warszawa (K. P.).
 Przegląd Gospodarczy — Warszawa (R).
 Przegląd Graficzny — Poznań (R).
 Przegląd Hrubieszowski — Hrubieszów (R).
 Przegląd Judaistyczny — Poznań (I. P. P.).
 Przegląd Księgarski — Warszawa (R).
 Przegląd Katolicki — Warszawa (I. P. P.).
 Przegląd Pedagogiczny — Warszawa (K. P.).
 Przegląd Powszechny — Kraków (R).
 Przegląd Pożarniczy — Warszawa (R).
 Przegląd Światowy — Warszawa (komplet) (R).
 Przegląd Techniczny — Warszawa (I. P. P.).
 Przegląd Tygodniowy — Warszawa (R).
 Przegląd Ubezpieczeniowy — Warszawa (R).
 Przegląd Warszawski — Warszawa (komplet) (R).
 Przegląd Włeczorny — Warszawa (R).
 Przegląd Włóknisty — Poznań (R).
 Przegląd Współczesny — Kraków (I. P. P.).
 Przegląd Wszczępolski — Poznań (I. P. P.).
 Przegląd Ziemiański (dawniej Głos Ziemiański, a przedtem: od r. 1917 Ziemiańin) — Warszawa (komplet wszystkich 3-ych wydawnictw) (R).
 Przewodnik Kółek Rolnicz. — Kraków (R).
 Przewodnik Kółek i Stow. Rolniczych — Warszawa (R).
 Przewodnik Oświatowy — Kraków (R).
 Przyjaciel Dzieci — Płock (R).
 Przyroda i Technika — Lwów (K. P.).
 Record — Świat Kobiecy — Lwów (R).
 Rewja — Warszawa (I. P. P.).
 Roboty Publiczne — Warszawa (R).
 Rocznik Rozkrzewiania Wiary — Kraków (R).
 Rocznik Statystyczny Rzpltej Polskiej — Warszawa (R).
 Rodzina — Warszawa (komplet) (R).
 Rodzina Seraficka — Warszawa (R).
 Rolnik — Lwów (R).
 Rolnik Suwalski — Suwałki (I. P. P.).
 Rolnik Śląski — Cieszyń (R).
 Rozrywka — Warszawa (R).
 Rozwój — Łódź (R).
 Rozwój — Warszawa (I. P. P.).
 Ruch Filozoficzny — Lwów (R).
 Ruch Pedagogiczny — Kraków (R).
 Ruch Prawniczy i Ekonomiczny — Poznań (R).
 Rynek Drzew — Przegląd Leśny — Poznań (R).
 Rynek Metalowy — (R).
 Rzeczpospolita Współczesna — Warszawa (komplet) (R).
 Samochód — Warszawa.
 Samopomoc Akademicka — Warszawa (R).
 Saper i Inżynier Wojskowy — Warszawa (R).
 Siew — Warszawa (R).
 Siła — Warszawa (R).
 Skamander — Warszawa (R).
 Skóra i Obuwie — Poznań (R).
 Śląski Przegląd Gospodarczy — Katowice (I. P. P.).
 Śmiaci — Warszawa (R).
 Słowo Niezależne — Warszawa (R).
 Słowo Radomskie — Radom (R).
 Sodalis Marianus — Kraków (R).
 Solidaryzm Duchowy i Ekonomiczny — Poznań (R).
 Spolem — Warszawa (R).
 Spółdzielca — Warszawa (R).
 Sportowiec Zagraniczny — Warszawa (W).
 Statystyka Pracy — Warszawa (R).
 Straż nad Wisłą — Warszawa (komplet) (R).
 Strażnica Zachodnia — Poznań (R).
 Sylwan — Lwów (R).
 Świat — Warszawa (R).
 Szkolnictwo i Oświata Rolnicza — Warszawa (I. P. P.).
 Szkoła Powszechna — Warszawa (K. P.).
 Teatr Ludowy — Warszawa (R).
 Technika Gorzelnicza — Warszawa (komplet) (R).
 Tydzień Polski — Warszawa (R).
 Tygodnik Dostaw — Lwów (R).
 Tygodnik Handlowy — Warszawa (R).
 Tygodnik Ilustrowany — Warszawa (R).
 Tygodnik Kutnowski — Kutno (R).
 Tygodnik Łódzki — Łódź (R).
 Urzędnik Gospodarczy — Warszawa (J).
 Wiadomości Archidiecezji Warszawskiej — Warszawa (R).
 Wiadomości Gospodarcze — Lwów (R).
 Wiadomości Graficzne — Warszawa (R).
 Wiadomości Weterynaryjne — Lwów (R).
 Wianki — Poznań (R).
 Włościanin — Poznań (R).
 Wolna Myśl — Wolne Żarty — Łódź (R).
 Wschód Polski — Warszawa (R).

W słońcu — Warszawa (R).
 Wychodźca — Warszawa (R).
 Wyzwolenie — Warszawa (R).
 Zdrój — Poznań (I. P. P.).
 Zdrowie — Warszawa (R).
 Ziemia — Warszawa (K. P.).

Ziemia Sieradzka — Sieradz (R).
 Ziemiański — Poznań (R).
 Zwrotnica — Kraków.
 Żeglarz Polski — Tczew (K. P.).
 Żołnierz Polski — Warszawa (R).
 Żołnierz Wielkopolski — Poznań (R).

IV

OSOBLIWOŚCI PRASOWE.

1) Czasopismo domowe (pisane) Deotymy z lat 1840—42 (3 roczniki po 12 zeszytów). (J).

2) Gazeta, wydrukowana na jedwabiu („Kurjer Codzienny” Nr z r. 1882 ku uczczeniu ustępującego redaktora—wydawcy, p. W. Rakowskiego) (ze zbiorów p. W. Rakowskiego).

3) Jajko — „życzeń wielkanocnych”—dla redaktora „Muchy” od pracowników drukarni tego wydawnictwa z r. 1922. (dublet). (J).

4) Karta z albumu prasy poświęconej ku czci Hoovera z nagłówkami: „Muchy”, „Informacji Prasowej Polskiej” i „Przeglądu Ziemiańskiego” (dublet). (J)

5) „Bał prasy”, gazeta — karnet z bału prasy w Krakowie w r. 1910 (miniaturowy format w pięknej skórzanej oprawie) (J).

6) Gazeta—popielniczka (podobna strony tytułowej „Kurjera Świątecznego” z r. 1880). (J).

Gazetki okolicznościowe:

7) „Kurjer na Podgówie Ratunkowe” w Warszawie z r. 1890. (J).

8) „Mucha Redutowa” z r. 1912. (Warszawa) (J).

9) „Kurjerek Krynicki” z r. 1922. (J).

10) „Białe” strony czasopism z czasu wojny:

a) „Unja”—Radom z r. 1915,

b) „Nowy Kurjer Lubelski” z r. 1914,

c) „Widnokraj”—Warszawa (z powodu usunięcia przez cenzurę całych artykułów). (J).

V

REKLAMA.

A. Agencje i biura prasowe.

1) Agencja Wschodnia (Agence Télégraph. de l'Est) Warszawa).

a) „Codzienne Wiadomości Ekonomiczne” (biuletyny).

b) plakat.

2) Informacja Prasowa Polska. Warszawa. Agencja prasowa, biuro wycinków i propagandy oraz prenumeraty pism:

a) wydawnictwo „Biblioteka prasowa polska”. Zeszyty:

I. Dr. S. Lam. O bibliografię polską.

II. S. Jarkowski. Prasa Warszawska 1916—19.

III. K. Daszkiewicz i S. Jarkowski. Bibliografia praca w zakresie prasy.

b) ozdobna teka wycinków o wystawie pracy.

c) plakat (zob. wyżej Dz. I. C.).

d) czytelnia pism.

B. Biura ogłoszeń.

1) T. Pietraszek, biuro ogłoszeń, Warszawa, Wydawnictwo: „Spis gazet i czasopism Rzecznej Polskiej” w r. 1922.

2) „Reklama polska” Tow. Akc. Warszawa, biuro reklamy.

a) plakat.

b) teka ze wzorami ogłoszeń.

C. Wydawnictwa.

1) Drogi Polski, prospekty.

2) L'Est Europeen — broszura: „Dwuletnia działalność...”

3) Ilustracja

4) „

5) „

6) Kupiec, prospekty i plakat o swych wydawnictwach.

komplety w okładkach i prospekty oraz plakaty.

7) Kurjer Poranny — barwny plakat.

8) Kurjer Warszawski — ozdobne artystyczne oprawy do swych wydawnictw jubileuszowych.

9) Młody Robotnik — prospekty plakatowe.

10) Łódzki Rynek — fotografia standu na „Targach Wschodnich” we Lwowie.

11) Przegląd Światowy — komplet wydawnictw w okładkach i plakaty.

12) Straż nad Wisłą — prospekty plakatowe oraz ozdobniejsze zeszyty z lat 1921 i 22.

13) Świat — ozdobniejsze zeszyty z różnych lat.

14) Tygodnik Ilustrowany — plakat i ozdobne zeszyty.

15) Wianki — plakat artystyczny oraz ozdobniejsze zeszyty.

16) Książnica Polska: Rocznik statystyczny A. Weinfeldta: 2 wydania — polskie i francuskie.

17) M. Arct. księgarnia w Warszawie: Książki dla wszystkich: tomik z pracą S. Górskiego. Rozwój dziennikarstwa polskiego.

D. Zdobnictwo.

1) Z. Dobrzańska, Warszawa. Artystyczne teki do kompletów cenniejszych wydawnictw.

2) Kilim Polski, Tow. Akc. Warszawa. Kilimy na ścianach i stolach oraz poduszki na fotelach w łóży.

3) Linda i Sp. introligatornie w Warszawie. Kartony do działu prasy współczesnej.

4) Lud pol. Warszawa:

a) pudełka batikowe.

b) plakat batikowy.

5) T. Strakacz i Syn, artystyczna pracownia haftów. Warszawa. Godło państwowe na jedwabiu.

6) J. Świętoński i S-ka. Drukarnia w Warszawie. Druki Komitetu Organizacyjnego.

VI
CZYTELNIA

z powodu szczupłości miejsca musiała ograniczyć się do wyłożenia do przeglądania na stołach i na półkach w łoży jak i w obu kojach, oddanych na dział polski, ważniejszych pism z pośród wymienionych w działach: II B i III B, t. j. numerów i ksiąg jubileuszowych oraz kompletów i numerów okazowych.

Aktualność czytelní utrzymywały nadsyłane dla niej codziennie numery bieżące kilkunastu dzienników, z których większość dostarczała z Warszawy „Informacja Prasowa Polska“.

Czytelnia otrzymywała lub otrzymała następujące wydawnictwa w 2-ch lub 3 egzemplarzach:

A) bezpośrednio z redakcji:

- 1) Dziennik Bydgoski.
- 2) Gazeta Kaszubska.
- 3) Kurjer Płocki.
- 4) Kurjer Polski.
- 5) Kurjer Warszawski.
- 6) Słowo niezależne, (Warszawa).
- 7) Rzeczpospolita Spółdzielcza (Warszawa).
- 8) Włanki, (Poznań).
- 9) Straż nad Wisłą (Warszawa).
- 10) Głos Ludu (Częstochowa).
- 11) Drogi Polski (Warszawa).
- 12) Nowe Drogi (Łódź).

B) za pośrednictwem I.P.P.

- a) wszystkie inne polskie pisma codzienne z Warszawy.
- b) z innych czasopism:
 - 1) Myśl Narodowa.
 - 2) Myśl Niepodległa.
 - 3) Tygodnik Ilustrowany.
 - 4) Świat.
 - 5) Kupiec.
 - 6) Biuletyn Targu Poznańskiego.
 - 7) Mucha.
 - 8) Przegląd Judaistyczny.
 - 9) Głos Lubelski i w. Inn.

Nadto w czytelní były wykładane, otrzymywane pocztą z Warszawy z „Informacji Prasowej Polskiej“ wyćinki z organów prasy polskiej o ważniejszych wydarzeniach politycznych kraju oraz o wystawie prasy.

Dla plastycznego zobrazowania wszystkiego, co składało się na całokształt wystawy, podajemy jeźcze ogólne liczbowe zestawienie rzeczy, wymienionych wyżej:

w poszczególnych działach:	a mianowicie:	a)	b)	c)	d)	e)
		tablic z wydawnictwami	wydawnictw 1) na tablicach lub fotogr.	2) osobno wystawionych	książek, broszur, tek i zeszytów	tablic statyst. i map
I A		—	—	—	1	—
B a		—	—	—	—	4
b		—	—	—	37	—
C		—	—	3	16	—
II A		8	ok. 215	65	—	—
B		—	—	8	17	—
III A a	I	21	307	—	—	—
	II	7	117	—	—	—
	III i IV	84	1426	—	—	—
	V	7	117	—	—	—
b		12	138	13	—	—
B		—	—	235	—	—
IV		—	—	8	—	4
V		—	—	—	5	28
razem		139	ok. 2315	332	76	4

Ogółem ekspozatów ok. 2908

Rozmieszczenie ekspozatów na wystawie w Pradze Czeskiej

było uskutecznione nie ściśle działami, podanymi wyżej, lecz w innym nieco porządku, ponieważ na to nie pozwolił głównie rozmiar terenu, który okazał się, niestety, zgodnie z przewidywaniem Komitetu Organizacyjnego, nieco za szczupły, oraz ponieważ łoża była za bardzo odgradzona od dwóch „koi“, przed nią się znajdujących.

Ekspozaty należało tak rozmieścić, by publiczność, zwiedzająca wystawę, bądź tylko z tego, co było w „kojach“, bądź też tylko z tego, co było w łoży, mogła wyrobić sobie pojęcie o całokształcie prasy polskiej.

Dlatego też w „koji”, w której umieszczone były kartony z prasą codzienną krajową (III A a 1) z kartonami prasy stołecznej pośrodku, w otoczeniu kartonów z prasą codzienną innych miast i z kartonami z prasą kresową z jednej strony — wschodnią, a z drugiej strony — zachodnią, — znalazły się na stole informacje ogólne o Polsce oraz o jej prasie pod postacią tablic statystycznych i map (I A i B a b).

Drugą małą koję, sąsiadującą z pierwszą (frontową) koją, zajęły kartony z prasą polską obcojęzyczną krajową oraz z prasą polską, istniejącą poza granicami Rzplitej Polskiej (III A a III i III A b), i mapa rozpowszechnienia prasy polskiej na całym świecie, a na stole przed standami na stoliku przy wejściu do loży najświeższe numery wydawnictw z czytelnik pisma codzienne i ilustracje.

Przy wejściu do loży na drugim stoliku były rozłożone prospekty czasopism treści specjalnej, przeważnie społecznej, ekonomicznej, handlowo-przemysłowej i inn. Ściany boczną na tyłach koji z prasą polską zagraniczną wypełniły różne plakaty reklamowe pism (z działu V) i t. p. oraz kartony ze stronami tytułowymi wydawnictw bibliograficznych i pow. grafice, stenografji, reklamie i t. p. (dz. III A Nr Nr 60 i 61), a naprzeciwko nich na ścianach zbudowanego ze specjalnych sztalug pawilonu kartony ze stronami tytułowymi wydawnictw artystyczno-literackich ilustrowanych (III A Nr Nr 42—50).

Wewnętrzne ściany pawilonu zajęły kartony ze stronami tytułowymi czasopism naszej młodzieży, czasopism kobiecych (III a Nr Nr 69—75), a na ścianach zewnętrznych — kartony z czasopismami naukowymi, religijnymi, pedagogicznymi, wojskowymi, harcerskimi, rolniczymi oraz handlowo-przemysłowymi (III a Nr Nr 62 — 68, 76 — 80, 85 — 96).

Ściany pawilonu po bokach były obramowane wstęgami o barwach narodowych, a obramowanie górne stało się piękne i oryginalne chusty i szale batikowe, wypożyczone przez p. min. Tar. eskiego i p. Warchałowskiego.

Ściany loży, obite materiałem koloru granatowego, wokół pawilonu wypełniły szczerze kartony z czasopismami treści społeczno-politycznej i oświatowej, rzemieślniczymi, pracowniczymi i robotniczymi oraz lekarskimi i technicznymi (III a Nr Nr 30—41 i 103—108).

Pozostała część loży, część, którą nazwaćby można reprezentacyjną, — umeblowana wypożyczonemi przez Poselstwo Polskie fotelami i stołem a udekorowana kilimami, przywiezionymi z Warszawy, — stanowiła także zamkniętą w sobie całość, która również dawała wyobrażenie o tem, czem nie tylko jest, ale i czem była prasa polska.

Ścianę w głębi loży zajął olbrzymi kilim, na którym rozpięto po środku na tle amarantowem Orła Białego, a po bokach umieszczono na krzyż dwie flagi o barwach polskich.

Po jednej stronie kilimu zajęły miejsce kartony z prasą tajną z lat 1914—18 (II a 63), a po drugiej — kartony z prasą urzędową doby bieżącej (III A Nr Nr 97 — 101) niżej zaś pod godłem państwowem przy ścianie na standzie, przybranym kilimami, umieszczono fotografie prasy tajnej z l. 1861—64 (II A 49) oraz wystawy prasowej polskiej z lat 1905—1915.

Naprzeciwko, koło stołu na parapecie loży i półkach — gablotach, pokrytych również kilimami, znalazła się cała prasa (wymieniona w dz. II A B, oprócz wspomnianych wyżej paru fotografii) „dni minionych” oraz literatura do jej dziejów i stanu obecnego (dz. I B b i C).

Na stole również pokrytym kilimem i na etażerce, postawionej koło ściany, — rozrzucono do przeglądania w ozdobnych, z Warszawy przywiezionych tęczach i okładkach, zeszyty najwspanialszych naszych wydawnictw ilustrowanych i artystycznych, zarówno doby obecnej, jak i dawniej istniejących, że wspomnimy tutaj specjalnie „Tygodnik Ilustrowany” i „Świat” (numery specjalne z lat 1911, 12, 14 i last not least 1917 i 1918), „Chimera”, „Sztuka”, „Ponowa”, „Południe”, „Wianki”, „Architekt”, „Więś

i Dwór", „Straż nad Wisłą", „Przegląd Warszawski", „Życie", „Krokwie", „Życie Polskie", „Sfinks", „Grafika Polska", „Ilustracja Polska", „Placówka" i w. inn.

Wreszcie osobno, ostatnią ścianę przy drugim wejściu do loży, zajęły kartony z prasą ilustrowaną humorystyczno-satyryczną (III A Nr Nr 50—59), prasa futurystyczna (III A Nr Nr 110 i 111), plakaty „Reklamy Polskiej" i „Informacji Prasowej Polskiej" oraz rozłożone na stoliku przed tą ścianą wydawnictwa: „Spis gazet i czasopism Rzplitej Polskiej w r. 1922" T. Pietraszka i „Biblioteka Prasowa Polska" „Informacji Prasowej Polskiej".

U w a g i

jakie nasuwają się z powodu wystawy prasy polskiej na pierwszym po wojnie światowej międzynarodowym pokazie prasy, dotyczą głównie jej celowości.

Wystawa miała na celu, w myśl zasady *non multa sed multum*, pokazać, że prasa polska nie jest *quantité négligeable* w porównaniu z prasą innych państw i narodów, i, o ile oprzecz się można na cytowanych już na wstępie głosach i opiniach o niej, celu tego dopięła, mimo, że miała dużo braków.

Braki te wytknąć trzeba, by w przyszłości, w razie nowego wystąpienia prasy polskiej na forum najbliższej międzynarodowej wystawy prasy, ci, którzy ją urządzać będą, tym brakiem zapobiec mogli.

Braki wystawy opisanej—to pewne luki zarówno w dziale informacyjno-naukowym, jak również w działach: retrospektywnym i współczesnym. Luki te powstały przede wszystkim wskutek zbyt krótkiego czasu, w ciągu którego trzeba było całość pokazu przygotować, a następnie wskutek — winy samej prasy, która sprawą swej własnej wystawy interesowała się b. mało.

Pozatem zaznaczyć trzeba, że luki te, zwłaszcza w dziale informacyjnym, były wprost nieuniknione, ponieważ z jednej strony studia w zakresie badania dziejów tak ważkiego czynnika społeczno-kulturalnego, jak prasa, leżą u nas ciągle jeszcze odłogiem, a z drugiej strony rejestracja stała naszego piśmiennictwa periodycznego doby bieżącej nie jest jeszcze należąca do postawiona.

Ze twierdzenia te nie są gołosłowne, świadczyć mogą: z jednej strony choćby cytowana w inwentarzu wystawowym: bibliografia literatury o prasie polskiej oraz jej historii i statystyki, — a z drugiej strony — choćby tylko pobieżne porównanie liczbowych danych o prasie polskiej, jakie znajdujemy w najświeższych, noszących datę roku 1922, wykazach lub spisach dzienników i czasopism Rzplitej Polskiej oraz w statystyce urzędowej prasy polskiej w „Miesięczniku Statystycznym" również z r. 1922.

Ogólna liczba organów prasy polskiej w r. 1922 wynosiła w okrągłych liczbach:

a) według Mies. Statystycznego	ok. 1260
b) „ wykazu T. Pietraszka	ok. 1360
c) „ spisu Polskiej Agencji Reklamowej	ok. 1475

Która z tych liczb jest najbliższą prawdą, trudno powiedzieć.

Wykaz T. Pietraszka, jak opiewa notatka na jego stronie tytułowej, był sporządzony na podstawie materiału rejestracyjnego z Wydziału Prasowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które dostarczyło materiału liczbowego do statystyki podanej w urzędowym „Miesięczniku Statystycznym". Wykaz Pietraszka różni się od statystyki „Miesięcznika" o 100 wydawnictw, ponieważ uwzględnił on również organy prasy polskiej, istniejącej poza granicami Rzplitej Polskiej. Czemu jednak przypisać dużą, bo wynoszącą z górą 115 wydawnictw, różnicę między wykazem Pietraszka a spisem PAR-ej, uwzględniającym również polską prasę zagraniczną?

Widocznie więc są niekompletne informacje Wydziału Prasowego M. S. Wewn., który powinien mieć ich więcej, niż każda instytucja prasowa prywatna, choćby tylko dlatego, że w urzędzie tym koncentrują się, a przynajmniej koncentrować winny, wszyst-

kie wiadomości, zarówno o powstających, jak i o przestających istnieć organach prasy krajowej.

Ze trudno dla braku czasu było zebrać większą, niż była pokazana na wystawie, liczbę wydawnictw prasowych doby minionej w dziale retrospektywnym, nikt się nie dziwił i dziwić nie będzie, jeśli zważy, że kompletu wszystkich, wydawanych od r. 1661 do r. 1914, a nawet do r. 1919, dzienników, gazet, tygodników i innych czasopism polskich, nie udałooby się nie tylko zebrać, ale nawet tylko wymienić z tytułów, ponieważ w ciągu całego nieomal pierwszego ćwierćwiecza istnienia prasy w Polsce i kilku następnych lat nikt się rejestracją prasy polskiej nie zajmował i nie mógł się zajmować, gdyż trudno było organizm „troisty“, jakim była prasa polska wskutek istnienia kordonów granicznych na ziemiach polskich, ogarnąć, jako jedną całość, komukolwiek z badaczy, tembardziej, że wiele wydawnictw jednej dzielnicy było nieuchwytnych dla drugiej dzielnicy.

Naomiast od r. 1919 taki stan rzeczy właściwie nie istnieje, a przynajmniej istnieć nie powinien. Dlatego też wprost niezrozumiałem się wydaje, że trudno, a raczej niemożliwym było zebranie do stworzenia spisu lub na wystawę prasy kompletu okazywanych numerów wszystkich wydawnictw, istniejących obecnie w Polsce nawet za pośrednictwem centralnego urzędu państwowego prasowego, jakim jest, a przynajmniej być winien Wydział Prasowy M. S. Wewn.

O ile więc w przyszłości ci, którzy będą urządzali wystawę prasy polskiej, zdołają zebrać przy wydatnej poparciu ich zamierzenia przez różne ksiąźnice nasze, posiadające w swych zbiorach dawniejsze dzienniki i czasopisma polskie, j. np. Ossolineum, biblioteki uniwersyteckie w Warszawie, Krakowie, Lwowie i Poznaniu, Biblioteka Publiczna, biblioteki ord. Zamoyskich i Krasińskich, oraz przez inne większe lub mniejsze zbiory prywatne — możliwie największą liczbę eksponatów retrospektywnych, o tyle powinien istniejący wówczas państwowy centralny urząd prasowy dać dla wystawy prasowej polskiej materiał kompletny do zobrazowania stanu współczesnej prasy w Polsce w razie, gdy sama prasa, a raczej ogół jej organów, nie poczuje się w obowiązku samorzutnie stanąć na apel do zarejestrowania się wystawowego i zmanifestowania gremjalnego *in corpore* swej obecności na rewji organów myśli politycznej oraz życia publicznego, kulturalnego i społecznego w Polsce.

Nie wdając się tutaj w bardziej szczegółowe omawianie luk w każdym z działów wystawy opisanej, należy jednak zaznaczyć, iż dla celowości najbliższej wystawy prasowej polskiej, bez względu na to, czy będzie ona urządzona w kraju, czy też za granicą, najniezbędniejszymi rzeczami poza kompletniejszym doborem samych wydawnictw prasowych w działach retrospektywnym i współczesnym, — będą:

1) tablice statystyczne i graficzne, ilustrujące zarówno rozwój prasy polskiej, jak i jej liczebność w danym momencie wogóle oraz specjalnych grup jej organów a nadto wysokość ich nakładów.

2) mapy prasowe, obrazujące rozpowszechnienie prasy polskiej.

3) księga informacyjna możliwie ilustrowana o prasie polskiej, dawnej i nowej w opracowaniu zbiorowym instytucji prasowych urzędowych i prywatnych oraz badaczy.

Prace przygotowawcze w tym kierunku winny być rozpoczęte co rychlej, bez odkładania ich na ostatnią chwilę. Inicjatywa prywatna tutaj winna być poparta jak najgoręcej przez czynniki miarodajne, a przedewszystkiem przez samą prasę.

Mimo swe braki wystawa prasowa polska, która była w Pradze Czeskiej, dopięta swego celu — ponieważ była do pewnego stopnia syntezą, jaką — o prasie polskiej, częściowo na podstawie materiału, będącego w rozporządzeniu instytucji i osób prywatnych (Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich, „Informacji Prasowej Polskiej“, „Reklamy Polskiej“ oraz paru osób prywatnych), częściowo zaś na

podstawie materiału, dostarczanego z całą gotowością przez instytucję państwową (Wydział Prasowy Min. Spr. Wewn.), udało się w krótkim bardzo czasie wyprowadzić i przedstawić, jako poglądowy ilustrowany przykład—pokaz,—pokaz, jakiego nie dały, czy też dać nie mogły jeszcze po wojnie inne narody. I dlatego pokaz ten zwrócił uwagę na Polskę. Dlatego też nie żał nakładu pracy i trudów, z jakimi urządzono ten pokaz. Dlatego też z dumą powtórzyć możemy za korespondentem „Kuryera Warszawskiego“, p. Wł. Mergiem, że wystąpiliśmy, jako państwo kulturalne, któremu dla własnej prasy miejsca zabrakło i które nie potrzebuje sztukować wystawy jej pocztówkami i rozkładami jazdy, jak to było zrobione na wystawach prasy niektórych innych „egzotycznych“ narodów“... Dlatego wreszcie wypowiadamy jeszcze życzenie, wyrażone już zresztą w chwili, gdy rozpoczynały się prace przygotowawcze do tej wystawy, a mianowicie życzenie, by praca, w tę wystawę włożona, nie poszła na marne i dała początek stałej wystawie prasowej polskiej, jako zawiązkowi muzeum lub archiwum prasy polskiej z siedzibą w jednej ze stołecznych instytucyj, dziennikarskich lub prasowych, np. w Tow. Literatów i Dziennikarzy Polskich.

Tutaj wystawa ta, istniejąc razem z czytelną prasową, organizowaną dla Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich przez „Inicjatywę Prasową Polską“, mogłaby być stale uzupełniana i mogłaby być ilustracją do wykładów o prasie dla studentów obu uczelni dziennikarskich warszawskich; stąd zaś w miarę potrzeby wystawę tę, zawsze aktualną (wobec jej ciągłego uzupełnienia), można było przewozić na inne wystawy prasowe międzynarodowe lub, jako wystawę okrężną, do różnych miast w Polsce.

Projekt ten znalazł już zresztą pewien oddźwięk w prasie, o czym świadczą m. in. z pośród zebranych w księdze pamiątkowej wycinków „Informacji Prasowej Polskiej“ głosy niektórych dzienników o całej wystawie prasowej, np. „Dziennika Poznańskiego“ lub „Gazety Warszawskiej“ i paru innych, podnoszących „konieczność urządzenia w Warszawie z eksponatów, jakie były na wystawie w Pradze Czeskiej, wystawy prasowej polskiej oraz zapoczątkowania z nich stałego archiwum prasowego polskiego“²⁾.

¹⁾ Zbiór ten liczy ogółem z górą 160 wycinków z artykułami i notatkami z pism polskich, czeskich i rosyjskich oraz niemieckich (przyp. aut.).

²⁾ „Dziennik Poznański“ Nr 296 z d. 9.XII. 1922 r.

INFORMACJA

**PRASOWA
POLSKA**

SPÓŁKA
Z OGR
ODPOW.

**W WARSZAWIE
UL. BRACKA № 5**

**W TOWARZYSTWIE
LITERATÓW I DIENNIKARZY
POLSKICH**

TELEFON: 241-53

OD G. 8 R. DO G. 3 PO POŁ

KORESPONDENCI

W LONDYNIE, W MEDIOLANIE,
„ PARYŻU, „ WIEDNIU,
„ BRUKSELLI, „ BERLINIE i
„ GENEWIE, „ PRADZE CZESK.

INFORMACJA PRASOWA POLSKA

jest jedyną w całej Polsce instytucją, która winna być znana powszechnie jako:

- a) biuro wycinków prasowych
z artykułami i wiadomościami z dzienników i czasopism wszelkiego rodzaju z całego świata
- b) poradnia prasowa
w sprawach prenumeraty pism, propagandy i reklamy wzorowej,
- c) biuro propagandy prasowej
politycznej, społecznej, handlowo-przemysłowej i artystycznej, krajowej i zagranicznej,
- d) biuro dzienników i czasopism
krajowych i zagranicznych.

WYCINKI PRASOWE

dostarczane abonentom „Inf. Pras. Pol.”

1) są jakby ruchomą do indywidualnych potrzeb każdego abonenta dostosowaną aktualną

gazetą gazet,

która oszczędza dużo czasu niezbędnego na czytanie mnóstwa dzienników i czasopism dla wyłowienia w nich potrzebnych wiadomości, informacji i artykułów oraz ogłoszeń w sprawach żądanych przez abonenta,

2) stanowią, zbierane systematycznie, obfite, b. ciekawe, potrzebny do różnych celów,

materiał informacyjny

w sprawach żądanych przez abonentów,
3) umożliwiają i ułatwiają orientowanie się w tem, co w danej sprawie pisze cała prasa krajowa i zagraniczna, — są zatem

niezbędne dla wszystkich

biur i instytucji rządowych, społecznych i handlowo-przemysłowych, oraz dla ludzi ze świata politycznego, handlowo-przemysłowego, naukowego, literackiego, artystycznego, jak również innych zawodów.

BIURO DZIENNIKÓW I CZASOPISM

- 1) dostarcza wszystkie żądane wydawnictwa prasowe krajowe i zagraniczne, oraz
- 2) urządza i prowadzi czytelnie dzienników i czasopism.

PORADNIA PRASOWA

- 1) udziela informacji w zakresie prenumeraty pism, propagandy i reklamy
- 2) zestawia wykazy i kosztorysy prenumeraty czasopism treści specjalnej, krajowej i zagranicznej, jako materiał orientacyjny,
- 3) sporządza kosztorysy wydawnictw, druków i ogłoszeń wszelkiego rodzaju.

BIURO PROPAGANDY PRASOWEJ

- 1) redaguje i zamieszcza w dziennikach i czasopismach komunikaty, artykuły oraz inne informacje i t. p.
- 2) dostarcza na żądanie materiał informacyjny prasowy we wskazanych przez abonentów sprawach różnym instytucjom oraz osobom,
- 3) dostarcza materiał informacyjny prasie,
- 4) redaguje i wydaje biuletyny, komunikaty, okólniki oraz sprawozdania i t. p. różnych instytucji,
- 5) zakłada i prowadzi biura i archiwa prasowe oraz prowadzi kontrolę intensywności akcji prasowej różnych instytucji,
- 6) urządza wystawy prasy i t. p.

CZYTELNIA PISM I P. P.

znajduje się w siedzibie Tow. Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie, (ul. Bracka № 5) i jest otwarta codziennie od g. 4 popoł. do g. 9. wiecz.

WARUNKI

abonowania wycinków, prenumerowania pism oraz korzystania z czytelnicy pism i z innych usług „Informacji Prasowej Polskiej” przesyła na żądanie za zwrotem kosztów przesyłki

DYREKCJA INFORMACJI PRASOWEJ POLSKIEJ

W WARSZAWIE W TOW. LITERATÓW I DZIENNIKARZY POLSKICH

UL. BRACKA № 5. TELEFONY: 60-85 i 241-53.

INFORMACJA PRASOWA POLSKA

w świetle głosów prasy i opinii odbiorców

Wycinki prasowe.

„Informacja Prasowa Polska” rozwija bardzo pożyteczną działalność udzielania specjalnych wiadomości z prasy polskiej i zagranicznej.

Nikt bowiem nie jest w stanie przeczytać codziennie w części nawet pism codziennych; każdy czyta tylko jedną ulubioną swoją gazetę, ale każdy równocześnie wiedzieć pragnie, co piszą o nim lub o interesującym go przedmiocie w całej prasie.

Potrzebę tę odczuł najpierw rzutny umysł francuza Chambure'a, który w r. 1879 założył w Paryżu „Argus de la Presse” — pierwszą przetwórnice prasy całego świata oraz archiwum wycinków. W kilka lat potem pomysł ten naśladowali Niemcy, którzy przed wojną mieli trzy sprawnie funkcjonujące tego rodzaju biura, a z tych berlińskie „D. Z. A.” („Deutsches Zeitung-Archiv”), stało na usługach naukowców niemieckich, dostarczając im bieżącego materiału bibliograficznego. Potem instytucje takie powstały w Szwajcarii, Anglii, Ameryce i Włoszech. Zasługuje również na uwagę fakt, że w carskiej Rosji po upadku dwóch biur prywatnych powstało w Odesie trzecie rządowe, które wszystkim instytucjom państwowym dostarczało interesujących je wycinków z prasy rosyjskiej i zagranicznej.

W społeczeństwach zachodnich i w Ameryce bez tego rodzaju instytucji nie mógłby się obejść nawet przez dzień jeden żaden publicysta, mąż stanu, przemysłowiec, dyplomata, profesor, czy fabrykant, bankowiec, czy też powieściopisarz lub artysta dramatyczny.

(„Płacówka”, zes. 16 z r. 1921).

„Potrzeba istnienia takiej instytucji dawała się u nas odczuwać już oddawna i z projektem powołania jej do życia noszono się u nas w ostatnich latach kilkunastu”.

(„Polak-Katolik”, № 4 z d. 7.I.1921).

„Depuis le 15. janvier fonctionne à Varsovie une nouvelle institution, dont le besoin se fait sentir, un bureau d'information de la presse polonaise—„Informacja Prasowa Polska”.

Sur le modèle de „l'Argus de la Presse” et de „Lit tout” de la presse de Paris ou de „l'Observer” de Vienne, l'„I. P. P.” permet à chacun de savoir tout ce qui est publié à propos de telle

ou telle personne ou sur tel ou tel sujet.

Nul doute que toutes les légations, consulsats ou grandes administrations étrangères ne soient heureuses d'avoir ainsi un moyen d'informations, ... une revue de la presse... polonaise et étrangère. Ce sera la „Gazette de Gazette”.

(„Journal de Pologne”, № 12 z d. 21.I.1920).

„Informacja prasowa Polska” ułatwia ludziom nie mającym dostępu do wszystkich pism z najmniejszymi szczegółami ze wszystkim, co w kwestji obchodzącej danego osobnika gdziekolwiek tylko się pojawi w prasie... oszczędza też wiele pracy i trudnym, którzy z obowiązku czytać dziś muszą po kilkanaście pism dziennie, by wyłowić z nich informacje potrzebne”.

(„Dziennik Powszechny”, Warszawa, № 11 z d. 12.I.1920 r.).

„Pożyteczną placówką prasową” nazwano „Informację Prasową Polską” kilka pism codziennych, notując ukazanie się z druku sprawozdania z działalności po roku pracy od początku jej powstania i cytując szereg liczb z tego sprawozdania oraz podkreślając intensywność i szeroki zakres działalności „Informacji Prasowej Polskiej” już na początku r. 1921 przedewszystkiem jako biura-wytwórci indywidualnym potrzebom abonentów odpowiadającej ruchomej „gazety gazet”.

(„Okólnik I. P. P.” № 6 z d. 25.II.1921 r.).

„Informacja Prasowa Polska”—b. pożyteczna instytucja, zorganizowana na wzór zachodnio-europejski oddaje nieocenione usługi swoim prenumeratorom.

Praca tej instytucji polega na tem, że danemu prenumeratorowi przesyła niezwłocznie po ukazaniu się w jakimkolwiek czasopiśmie wzmianki lub artykułu, dotyczących jego osoby, odpowiedni wycinek.

„Prenumerujemy „Informację Prasową Polską” i czujemy się w obowiązku z własnej inicjatywy podziękować tej instytucji za dokładną, staranną i szybką obsługę w zakresie jej działania”.

(„Głos Lubelski” z d. 21.I.1923 r.)

„Zaprenumerowanie wycinków „Informacji Prasowej Polskiej“ dla poszczególnych departamentów będzie korzystne tak pod względem informacyjnym, jako też pod względem budżetowym...“

Biuro wycinków I. P. P. zapewnia stałe nadsyłanie wycinków i artykułów ze wszystkich zakresów prasy“.

(Szef Biura Prezydjalnego M. S. Wojsk.).

„Zaznacza się, że wiadomości te (zbierane przez I. P. P.) są bardzo ważne“.

(Instytut Wojsk.-Techn. Rembertów, 21.VI.1920).

„Ponieważ dla Oddziału... przegląd prasy z zakresu jego działalności jest bardzo pożądanym, prasa się o zaabonowanie... wycinków... Informacji Prasowej Polskiej w sprawach zaopatrzenia gospodarczego i komunikacji...“

(Szef... Oddz. Sztabu M. S. Wojsk. Warszawa, 20.II.1920 r.).

Oddział... Sztabu M. S. Wojsk. oświadcza się za zaprenumerowaniem „Informacji Prasowej Polskiej“, gdyż... ułatwi... to orientowanie się w całokształcie materiału informacyjnego i zaoszczędzi kosztów czytania wielu pism.

(Szef Oddziału... Sztabu. Warszawa 13.IV.1920).

W r. 1920 „Informacja Prasowa Polska“ dostarczyła przeszło pół miliona wycinków swym abonantom w kraju i zagranicą: urzędom cywilnym i wojskowym, instytucjom społecznym, bankom, redakcjom pism, wybitnym osobistościom ze sfer politycznych, społecznych, handlowych i przemysłowych, literackich i artystycznych, ekspozytorem instytucji zagranicznych w Polsce, polskim placówkom dyplomatycznym i konsularnym, instytucjom obcym, podobnym do I. P. P., przeważnie w sprawach politycznych, handlowych, przemysłowych i in.

(„Kurjer Warszawski“ i „Gazeta Kaliska“).

„...W r. 1921 „Informacja Prasowa Polska“ dostarczyła przeszło milion wycinków!“

„Dowód to—ów szybki wzrost—jak żywo odczuwanej potrzeby instytucja ta czyni zadość“.

D. („Gazeta Wieczorna“, Lwów, № 6025, z d. 5.IX.1921 r.).

W r. 1922 liczba abonentów a w związku z tem i produkcja wycinków w „Informacji Prasowej Polskiej“ zwiększyła się kilkakrotnie, a zakres jej działalności rozszerzył w kierunku informacyjno-propagandowym...“

Wycinki Inf. Prasy Polskiej są czytane we wszystkich stolicach europejskich oraz w 50 większych miejscowościach za pośrednictwem innych biur wycinków zagranicznych.

(Okólnik I. P. P.)

Archiwum prasowe.

„W dobie grożącego stolicy widma najeźdy bolszewickiego, I. P. P., oddawszy swą pracę na usługi Armji Ochotniczej, jako ekspozytura zewnętrzna prasowa Jen. Insp. Armji Ochotniczej, dostarczała wycinki z prasy oraz opracowywała na ich podstawie codzienny referat prasowy i utworzyła z wycinków dostarczanych liczące kilka tysięcy wycinków archiwum prasowe Armji Ochotniczej“.

(„Gazeta Wieczorna“, Lwów, 6.XI.1921 r.).

„Bardzo sprawnie działająca „Informacja Prasowa Polska“... segreguje.. codziennie cały materiał prasowy według kwestji... Posiada ona... też... archiwum, a w niem wszystkie wycinki uporządkowane według treści.“

„Państwowy Instytut Bibliograficzny mógłby... opierać się na materiale dostarczonym przez „Informację Prasową Polską“.

(„Placówka“, zes. XIV z r. 1921).

Archiwum wycinków z artykułami i wiadomościami prasowymi, przedstawia nader obfity, ciekawy i jedyny w Polsce materiał informacyjny w zakresie spraw politycznych, prawnych, ekonomicznych i artystyczno-literackich z roku bieżącego i częściowo z paru lat ubiegłych. Materiał ten, uzupełniany z dnia na dzień zarówno wycinkami z prasy doby bieżącej, jak i z roczników pism z lat ubiegłych, staje się coraz obfitszym i będzie niezbędnym, może jedynym, źródłem informacyjnym dla tych, którzy zapoznają się pragną z biegiem przeróżnych zagadnień naszego życia od chwili odrodzenia się państwowości polskiej oraz ze wszelkimi zagadnieniami doby bieżącej.

(„Kurjer Warszawski“ z r. 1921).

Działalność propagandowa.

Działalność propagandowa „Informacji Prasowej Polskiej”, zdaniem jednego z dyrektorów „Targów Wschodnich” z r. 1921, — „ma i mieć powinna nader doniosłe znaczenie społeczno-kulturalne oraz zasługuje na szerokie poparcie. „Informacja Prasowa Polska” winna nie tylko zaspokajać ale i niecić potrzeby informacyjne w dziedzinie życia gospodarczego, handlowego i przemysłowego.

„Informacja Prasowa Polska” opracowuje codziennie materiał informacyjny z kilkuset wydawnictw periodycznych oraz posiłkuje się obfitym materiałem informacyjnym dostarczonym jej przez różne instytucje i korespondentów własnych z kraju i zagranicy, dzięki czemu może należycie:

a) zbierać i dostarczać wiadomości prasowe w sprawach osobiście lub zawodowo obchodzących instytucje i ludzi ze sfer politycznych, społecznych, handlowych, przemysłowych i artystyczno-literackich, jako materiał informacyjny, do użytku podręcznego, do archiwów, studjów i t. p. oraz

b) kontrolować akcję prasową i reklamową, prowadzoną przez różne instytucje, jak również

c) dostarczać prasie krajowej i zagranicznej wiadomości oryginalne z różnych instytucji oraz przeglądy prasowe i t. p.

Pozatem „Informacja Prasowa Polska” jest instytucją propagandową dla samej prasy („Propaganda der polnischen Presse” — według: „Börsenblatt für den deutschen Buchhandel” z r. 1920), ponieważ zaznajamia z mnóstwem nieznanych czasopism i innych organów prasy krajowej i zagranicznej ogół swych odbiorców za pomocą wycinków, a ogół społeczeństwa — za pomocą urządzanych przez nią lub przy jej wydatnym udziale wystaw prasowych, że wspomniemy tutaj wystawę prasy polskiej na Targach Wschodnich przy biurze informacyjno-prasowym I. P. P. w r. 1921 i wystawę prasy polskiej na I Międzynarodowej Wystawie Prasy w Pradze Czeskiej w r. 1922, oraz urządzoną ostatnio przez I. P. P. wystawę prasy fachowej przemysłowo-handlowej i technicznej krajowej i zagranicznej w Warszawie w r. 1923.

Poradnja prasowa oraz biuro i czytelnia dzienników i czasopism,

prowadzone przez „Informację Prasową Polską” w siedzibie Tow. Literatów i Dziennika-

rzy Polskie w Warszawie; mają także znaczenie propagandowe dla prasy, jak również

wydawnictwa „Informacji Prasowej Polskiej“:

„Biblioteka Prasowa Polska”, jedyna w Polsce publikacja o charakterze naukowym w zakresie badania dziejów prasy i informacji o jej stanie obecnym, oraz projektowane od r. 1923

czasopismo „Prasa” które ma stale podawać oprócz artykułów w sprawach do-

tyczących prasy, jako czynnika kulturalno-społecznego, oraz w sprawach zawodowo-społecznych, informacje z ruchu prasowo-wydawniczego i t. p.

Zaczątkiem tego czasopisma są wydawane w r. 1921 przez I. P. P. „biuletyny zjazdów: literatów i dziennikarzy polskich w Warszawie”.

Całokształt działalności

czyni z „Informacji Prasowej Polskiej” jedyną u nas ośrodek informacyjny o wszystkim, co daje prasa zarówno krajowa jak i obca w zakresie wszelkich zagadnień życia doby bieżącej i dni minionych z uwzględnieniem przedewszystkiem tego, co ma znaczenie dla Polski i jej rozwoju.

Dotychczasowa działalność „Informacji Prasowej Polskiej” wykazała, iż powołanie jej do życia u nas było b. potrzebne, jako instytucji społeczno-kulturalnej, brak której dawał się odczuwać dotkliwie w sferach

politycznych, społecznych, handlowych, przemysłowych, literackich i artystycznych.

Dowodem tego najlepszym cytować wyżej niektóre głosy prasy i opinie abonentów oraz liczby, które uzupełnić można jeszcze zaznaczeniem, iż „Informacja Prasowa Polska” zdobyła sobie już liczny zastęp abonentów nie tylko w kraju ale i zagranicą, oraz, że „całokształt działalności I. P. P. pozwala uważać ją za instytut prasowy polski”.

WYDAWNICTWO
INFORMACJI PRASOWEJ POLSKIEJ

BIBLIOTEKA PRASOWA POLSKA

Dotychczas ukazały się zeszyty:

— I —

Dr. STANISŁAW LAM
O BIBLIOGRAFIĘ POLSKĄ

— II —

STANISŁAW JARKOWSKI
PRASA WARSZAWSKA
1916 — 1919

— III —

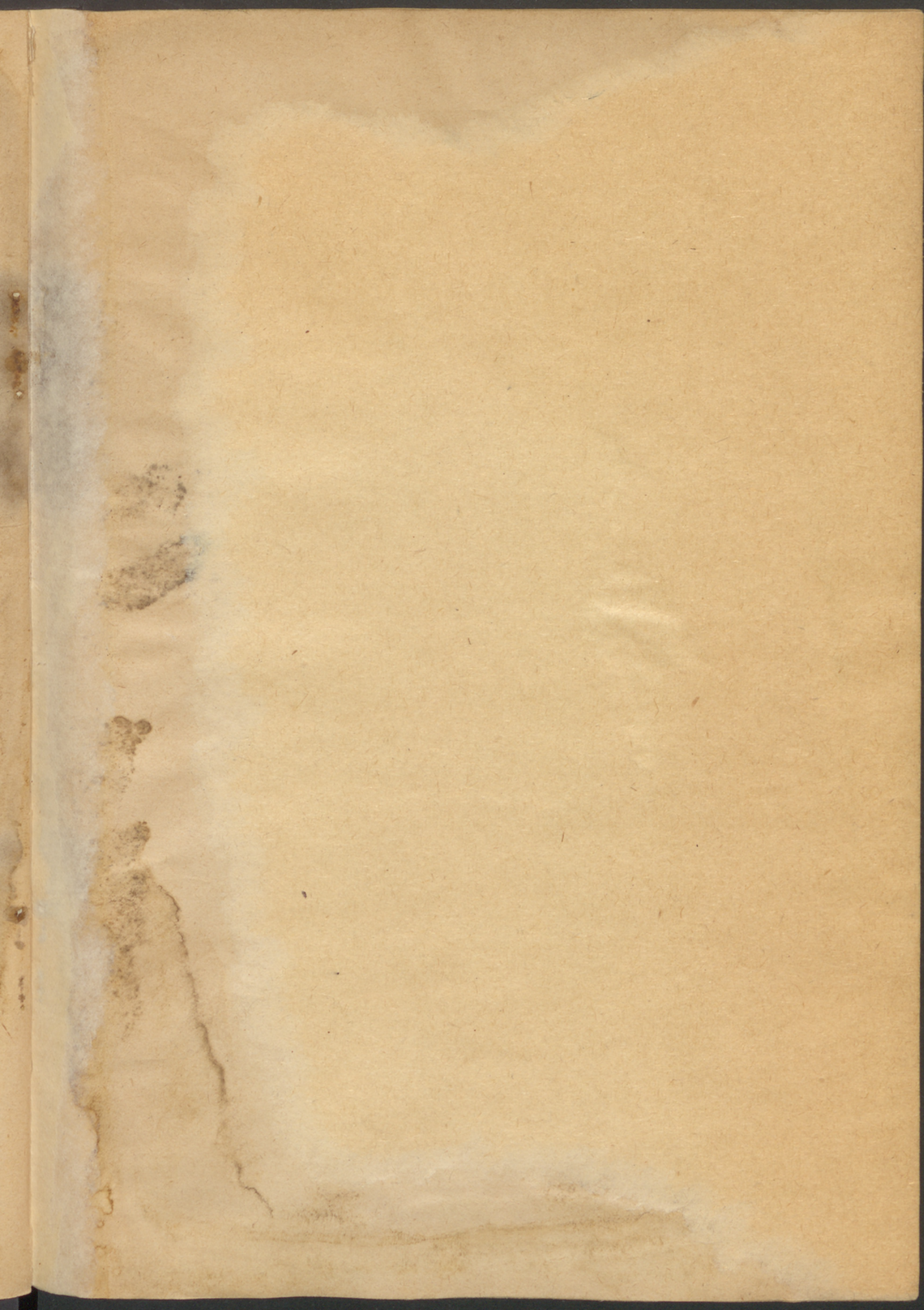
K. DĄSZKIEWICZ i S. JARKOWSKI
BIBLIOGRAFJA
WAŻNIEJSZYCH PRAC DOTYCZĄCYCH
PRASY POLSKIEJ.

— IV —

STANISŁAW JARKOWSKI
WYSTAWA PRASY POLSKIEJ.

Dalsze zeszyty w przygotowaniu.

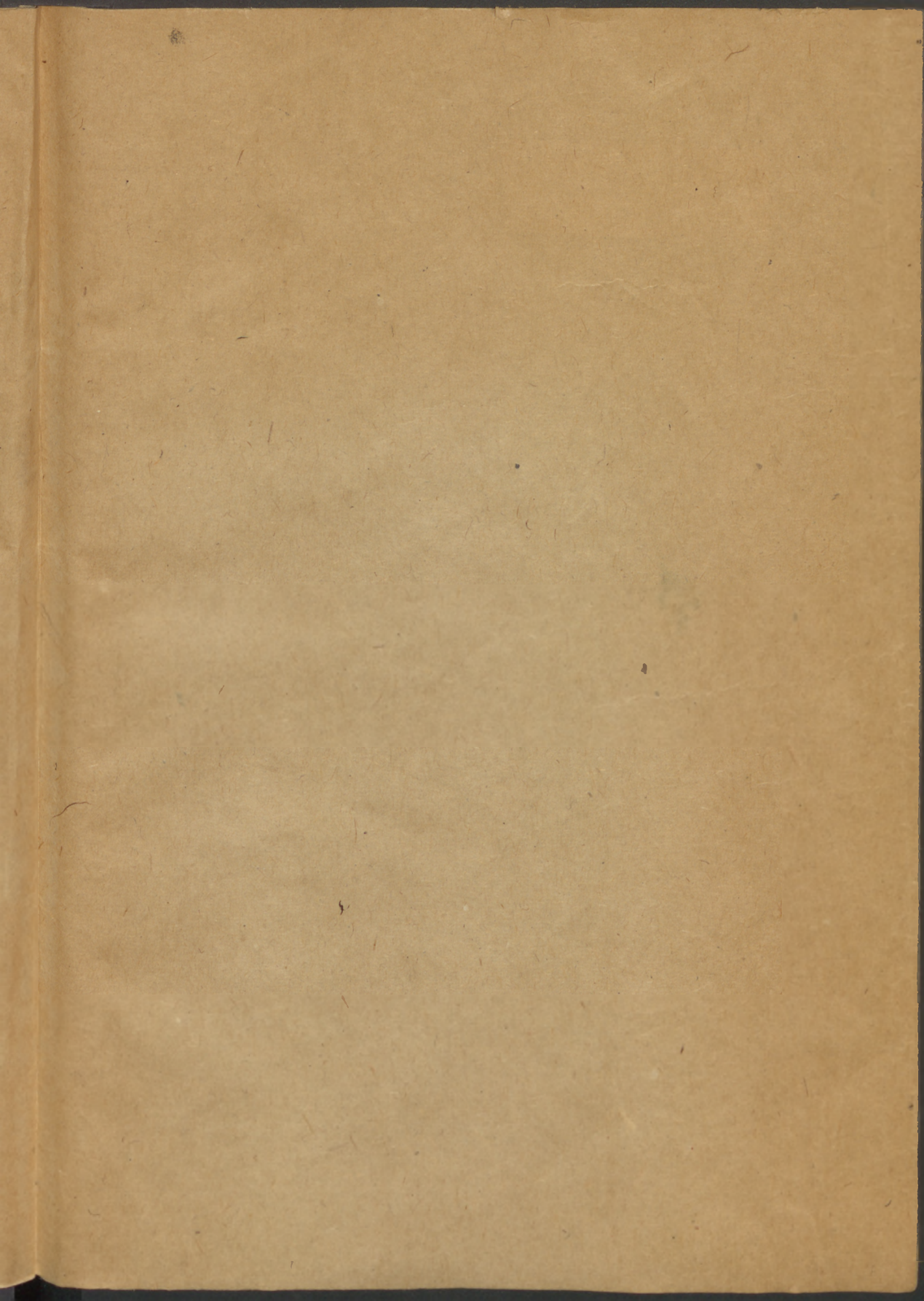
DO NABYCIA WE WŚRYSTKICH KSIĘGARNIACH.

DRUKARNIA
L. BOGUSŁAW
SKIEGO
49 05
W WARSZAWIE

*of Tronice.
Sarlousku
25/6. 85.*

9. XI. 58.
odborný komitej

20. -

Biblioteka Główna UMK

300020637908

